

POTOVANJE SKOZI DIGITALNI SVET – SKUPAJ V NOVIH IZZIVIH, NE GLEDE NA IZKUŠNJE

PROGRAM START

Osnovne digitalne kompetence

PAMETNI TELEFON/TABLICA

Gradivo je nastalo v okviru projekta: **POTOVANJE SKOZI DIGITALNI SVET- Skupaj v novih izzivih, ne glede na izkušnje** – Javni razpis za financiranje neformalnih izobraževanj za odrasle na področju digitalnih kompetenc za leti 2024 in 2025 (JR DDK 2024-2025). Gradivo je pripravljeno po učnem načrtu programa Start – Osnovne digitalne kompetence PAMETNI TELEFON/TABLICA, ki ga sestavljajo 4 programski moduli ter zajema ključne poudarke za izvajalce izbranih vsebin kot tudi prek konkretnih primerov po poglavjih usmerja k možnosti nadgradnji znanja učečih in nadaljnjim korakom v procesu digitalnega opismenjevanja.

© Simbioza Genesis, socialno podjetje

Priročnik je avtorsko delo in last Simbioza Genesis, socialno podjetje. Kopiranje, javno objavlanje in uporaba priročnika brez pisnega dovoljenja je strogo prepovedana.

Zveza organizacij pacientov
Slovenije

Projekt sofinancirata Evropska unija in Ministrstvo za digitalno preobrazbo.

Sofinancira
Evropska unija

Kazalo vsebine

1.	MOJ PAMETNI TELEFON	5
1.1.	Osnovne značilnosti in lastnosti pametnega telefona	5
1.2.	Opis ohišja telefona	5
1.3.	Zagon pametnega telefona	6
1.4.	Vklop telefona	9
1.5.	Delo z zaslonom na dotik	11
1.6.	Baterija	12
1.7.	Čiščenje in optimiziranje naprave	13
2.	NAMIZJE PAMETNEGA TELEFONA	14
3.	STIKI	17
3.1.	Klicanje	17
3.2.	SMS sporočila	20
3.3.	MMS sporočila	22
3.4.	Brisanje prejetega sporočila	23
4.	NASTAVITVE	23
4.1.	Nastavitve naprave	23
4.2.	Brezžično omrežje Wi-Fi (simbol)	24
4.3.	Mobilni podatki (simbol)	26
4.4.	Bluetooth (simbol)	26
4.5.	Zaslon	26
4.6.	Zvoki in vibriranje	28
4.7.	Osebnostne nastavitve	28
4.8.	Nastavitve sistema	29
5.	FOTOAPARAT	30
5.1.	Fotografiranje	30
5.2.	MMS sporočila iz galerije	31
5.3.	Prenos slik s telefona na računalnik	32
6.	INTERNET	35
7.	APLIKACIJE	37
7.1.	Ura	38
7.2.	Koledar	38
7.3.	Elektronska pošta – Gmail	40
7.3.1	Spletni bonton – netiketa	42

7.4.	Namestitev aplikacij	43
7.5.	Odstranitev aplikacije.....	44
7.6.	Posodobitve aplikacije.....	45
7.7.	Oblačne storitve in videokonferenčna orodja	46
7.8.	Komunikacijska orodja in Viber.....	48
7.9.	Seznam uporabnih aplikacij	51
8.	VARNA UPORABA PAMETNEGA TELEFONA	52
8.1	Uporaba E-storitev.....	52
9.	E-STORITVE	53
9.1.	E-zdravje: aplikacija zVEM ter spletni portal.....	53
9.2.	Spletni portal eUprava.....	69
10.	UVOD V DIGITALNO BANČNIŠTVO	69
11.	KAJ JE UMETNA INTELIGENCA?	71
12.	SPODBUJANJE LOGIČNEGA MIŠLJENJA IN OSNOVNI PROGRAMSKI KONCEPTI	72

UVOD V MOBILNO TELEFONIJO

Razvoj telefonije kot jo poznamo skozi približno zadnjih 50 let, nam je prinesel mobilne telefone, ki so nas osvobodili čakanja klica doma, pred naših stacionarnim telefonom. Praktični so, ker smo lahko dosegljivi vedno in povsod.

V vseh teh letih do danes so tudi mobilni telefoni doživeli že veliko preobrazb in razvoja, predvsem v smislu uporabne vrednosti. Prvi mobilni telefoni so bili na tipke in so omogočali le klice in kasneje še tekstovna sporočila. Nekateri zaradi enostavnosti in rutiniranosti uporabe tovrstne telefone uporabljajo še sedaj in se težko odločijo za zamenjavo za sodobnejšo napravo. Vendar telefoni s tipkami gredo v pozabo in so sedanost postali tako imenovani »pametni telefoni«. Ne gre le za kaprico in sledenje trendom. Zaradi svoje uporabne vrednosti so postali naše nepogrešljivo orodje in naš koristen pomočnik, ki ga imamo vedno ob sebi – mini računalnik v našem žepu ali torbici. Prav čas pandemije nam je pokazal, kako ranljivi smo, če pametnega telefona nimamo ali ga ne znamo uporabljati. Vsa komunikacija npr. z zdravniki, je namreč potekala preko telefona in to ne s klici, temveč s sporočili preko SMS ali še več – preko elektronske pošte.

In to je za vas, ki se odločate za prehod na uporabo pametnega telefona, osnovna dodana vrednost. Poleg tega, da boste znali svojemu zdravniku poslati izvid specialista ali drugo zahtevano dokumentacijo, vam bo pametni telefon nudil še mnogo drugih funkcionalnosti, ki vam bodo sčasoma postale vseč in jih boste začeli s pridom uporabljati. Izmenjava fotografij, filmčkov, kuharskih receptov z interneta, smešnic, ki ste ji prejeli od vnučkov in jih boste želeli deliti s prijatelji, bo popestrila dan vam in prejemnikom vaših sporočil. Če boste želeli, boste lahko tudi vi postali eden od uporabnikov družbenih omrežij (Facebook, Instagram...). Sčasoma boste ugotovili, da je prava škoda, da niste pametnega telefona začeli uporabljati že prej.

Na trgu je veliko različnih proizvajalcev in ponudnikov pametnih telefonov, ki se razlikujejo v kakovosti in moči komponent, imenu znamke, funkcije pa imajo podobne ali enake. Za začetek in dokler ne postanete suvereni pri uporabi pametnega telefona, je ob nakupu finančna potratnost odveč. Na izbiri boste imeli veliko različnih naprav in zagotovo boste s pomočjo svetovalca in prepoznavi vaših uporabniških navad, našli sebi primerno. Pametne telefone delimo v dve večji kategoriji –tako imenovane android telefone, ki jih poganja operacijski sistem Android (Samsung, Huawei, Xiaomi...), ter iPhone telefone (Apple), z operacijskim sistemom iOS.

Digitalna pismenost vam omogoča večjo samostojnost in informiranost, večjo neodvisnost od drugih ter znatno vpliva na socialno vključenost vsakega posameznika.

POMEMBNO

- V gradivu so prikazane osnovne funkcionalnosti uporabe, ki pa se lahko malenkostno razlikujejo glede na proizvajalca ali model vašega pametnega telefona. Za primere in prikazane slike gradiva, je uporabljen telefon Huawei P30 Lite.

1. MOJ PAMETNI TELEFON

Pametni telefon lahko opredelimo kot osebni žepni računalnik, z dodanimi funkcijami mobilnega telefona.

Pametni telefoni se med seboj razlikujejo po velikosti in obliki, po funkcijah pa so si med seboj zelo podobni.

Ob nakupu novega pametnega telefona je priporočljiv tudi nakup ovitka in zaščitnega stekla, ki telefon dodatno zavaruje pred morebitnimi mehanskimi poškodbami ter omogoča ohranjanje delovanja naprave.

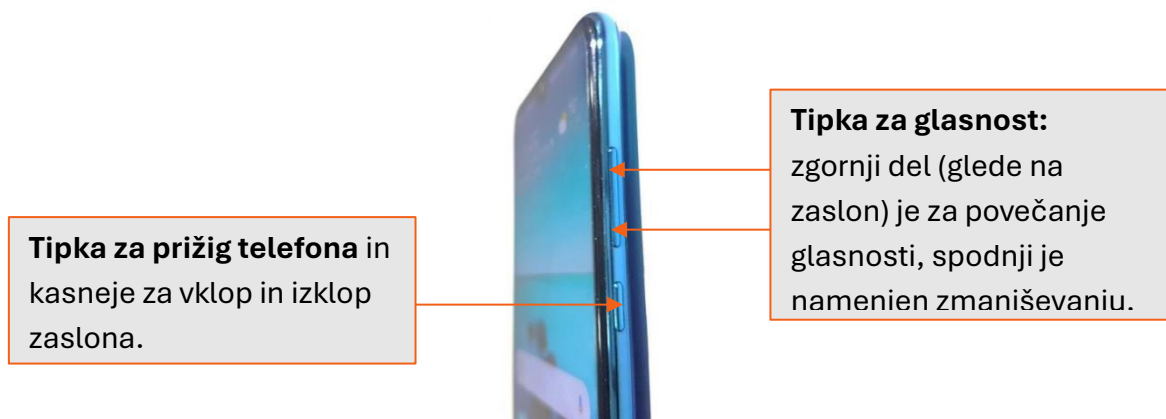
1.1. Osnovne značilnosti in lastnosti pametnega telefona

- zaslon na dotik,
- različne možnosti varnostne zaščite in vstopa v napravo (prstni odtis, koda, vzorec, prepoznavna obraza),
- možnost uporabe elektronske pošte,
- možnost uporabe enostavnih in zahtevnejših mobilnih aplikacij¹ (zemljevidi in navigacija, družbena omrežja kot npr. Facebook, Instagram, Twitter, komunikacijska orodja kot npr. Viber, WhatsApp),
- možnosti branja in urejanja dokumentov na telefonu,
- boljši procesorji, zato telefon deluje hitreje,
- zaradi velikega zaslona in delovanja aplikacij je poraba baterije večja.

1.2. Opis ohišja telefona

Vsak pametni telefon ima ob strani tipke za osnovno upravljanje vklopa in uravnavanja glasnosti. Krajša je namenjena vklopu naprave, poleg pa se nahaja še ena – tipka za uravnavanje glasnosti. S pomočjo slednje, lahko ob odklenjenemu zaslonu, povečujemo ali zmanjšujemo glasnost zvonjenja. Tipka za glasnost je lahko tudi na nasprotni strani in je lahko razdeljena na dva dela.

¹ Mobilna aplikacija je program, posebej oblikovan za pametne telefone ali tablične računalnike. Trenutno je na voljo več kot sto tisoč aplikacij za različne mobilne operacijske sisteme, kot so Android, iOS in drugi.

Vsi pametni telefoni danes imajo vgrajene že zelo kakovostne kamere, ki omogočajo fotografiranje in snemanje video posnetkov. Naš prikazni telefon ima dve kameri – eno spredaj in eno zadaj, na trgu pa so že telefoni ki jih imajo tudi več kot dve.

Prostor za prstni odtis se nahaja na zadnji strani pri kameri. Pri določenih telefonih ga najdemo na ekranu, pri nekaterih pa je to del sredinske navigacijske tipke.

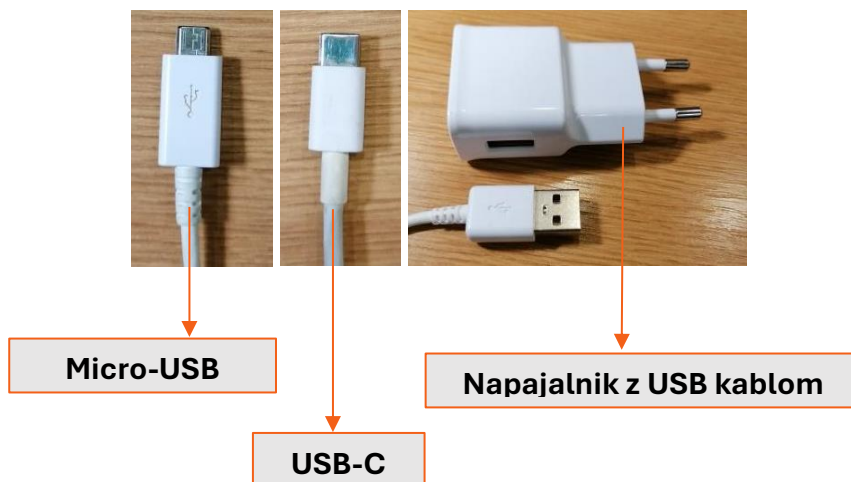
NALOGA 1

Sedaj, ko ste spoznali telefon, opravite naslednje naloge:

- Ugasnite in prižgite telefon
- Ko ga boste prižgali, povečajte/zmanjšajte glasnost

1.3.Zagon pametnega telefona

Za pravilno delovanje pametnega telefona, mora le-ta imeti pravilno vstavljeno SIM kartico in napolnjeno baterijo. Nekateri pametni telefoni imajo v kompletu poleg obveznega napajalnika tudi mini slušalke za poslušanje glasbe. Napajalniku je možno odstraniti USB kabel ter le-tega uporabiti za priklop pametnega telefona na računalnik. Trenutno so na tržišču trije različni USB kabli za napajanje pametnega telefona. Micro USB in USB-C sta najpogostejša pri androidih, iPhone telefoni pa imajo svoj priključek.

Na začetku moramo v telefon vstaviti SIM kartico, kar vam običajno naredijo že v prodajalni ob nakupu pametnega telefona oz. pri izbranem operaterju mobilne telefonije. Veliko prodajalcev dandanes nudi tudi prenos stikov iz vašega starega telefona/SIM kartice v novega, kar je pametno izkoristiti. Pomembno je, da pred prenosom obstoječih stikov v nov telefon, vse stike shranimo na SIM kartico, ter ne na pomnilnik telefona, saj jih potem prodajalec brez problema prenese na novo SIM kartico.

Najnovejši telefoni imajo režo za pladenj s SIM kartico ob strani ali pa na vrhu, kjer je drobna luknjica. Režo odpremo s posebno iglo za odstranitev pladnja s SIM kartico, ki jo vstavimo in pritisnemo v zgoraj omenjeno luknjico. Tako iglo po navadi dobimo ob nakupu telefona. V večini primerov je v pladnju ob SIM kartici prostor tudi za SD kartico (spominska kartica), s katero lahko povečamo spominski prostor na telefonu. Da se reža pravilno zapre je nujno, da sta tako SIM kot SD kartica pravilno vstavljeni v pladenj, drugače ne bosta delovali.

Pametni telefoni imajo litij ionsko baterijo, ki ne mara ekstremnih stanj – predvsem popolne izpraznjenosti in izpostavljenosti visokim temperaturam.

Telefon je priporočljivo polniti **vsake dva do tri mesece** tudi, če izklopljenega hranite v omari za rezervo. Tudi v popolnoma izklopljenemu telefonu bo v bateriji zmanjkalo energije, odvisno od temperature, pri kateri je shranjen.

Pametni telefon lahko ima tako tri stanja:

- **Izklopljen**, kjer najbolj varčuje z energijo. V tem stanju je vaša telefonska številka nedosegljiva, prav tako ne boste prejeli nobenega sporočila, budilka ne bo zvonila, itd. Če hočemo telefon prižgati, dalj časa držimo tipko za vklop/izklop (2-5 sekund). Večina telefonov je že ob nakupu vsaj toliko napolnjenih, da je telefon že takoj primeren za uporabo.
- **Stanje mirovanja** oziroma **spanja** je stanje, v katerem ima telefon izklopljen zaslon. Telefon, ki je v stanju mirovanja, je zmožen sprejeti klic in sporočilo ter vas zbuditi z zvonjenjem budilke. Po kratkem pritisku na gumb za vklop/izklop in odklepu zaslona bo telefon pripravljen za uporabo.
- Stanje **pripravljenosti** je, kjer je telefon "zbujen" in od vas pričakuje ukaz (klic, skok na internet, pošiljanje SMSa, zajem fotografije, itd.). V tem stanju telefon hitro prazni baterijo. Aktiviran zaslon porabi veliko baterije, prav tako pa so velik porabniki baterije tudi aplikacije, ki so odprte v ozadju. Zato boste lahko po dveh urah brskanja po internetu imeli le še 50% baterije.

Telefon praviloma polnimo enkrat dnevno. Izjemoma telefon polnimo večkrat na dan, če je telefon star in posledično tudi baterija ne zdrži dolgo. Priporočljivo je tudi, če vam iz nekega neznanega razloga preneha delovati polnilec za telefon, da za polnjenje telefona vedno kupite originalen kabel. Ko kupite kabel, ki ni originalen se vam lahko telefon še hitreje pokvari in posledično slabo vpliva tudi na baterijo.

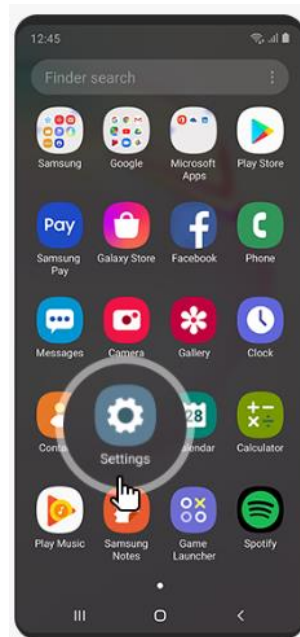
Ko telefon prenehate uporabljati, ga lahko s kratkim pritiskom na tipko vklop/izklop premaknete v stanje pripravljenosti, daljši pritisk (2-5 sec) pa vam bo na zaslonu ponudila možnost za ponovni zagon ali popoln izklop naprave.

1.4. Vklon telefona

Vsakič, ko s tipko za vklop/izklop telefona prižgemo telefon pridemo na zaklenjen zaslon. Da se naprava odklene, po njem podrsamo, po navadi od spodaj navzgor. Pametni telefoni imajo več vrst odklepanja. Lahko ga uporabljate brez zaščite, kar pomeni, da se takoj, ko po telefonu podrsamo odklene in ga začnete uporabljati. Lahko ga pa dodatno zavarujete.

Najpogostejši načini so odklepanje z uporabo kode, gesla ali pa vzorec. Vse bolj pa je popularno biometrično odklepanje na prstni odtis, prepoznavanje šarenice ali pa obraza. V primeru, da se odločite za katerega od biometričnih načinov za odklepanje, je najprej treba nastaviti alternativni način odklepanja in si nato, tistega ki ga izberete (koda, geslo, vzorec), tudi zapomnite.

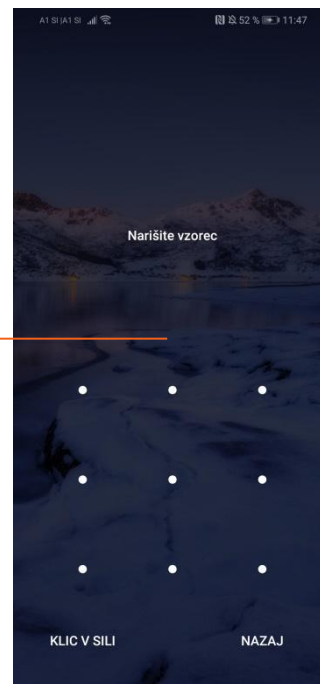
Kje najdete meni za urejanje nastavitvev. Na začetnem zaslonu telefona poiščite ikono zobatega kolesca »Nastavitve«, kliknite in v meniju poiščite nastavitvev za zaklepanje zaslona.

Primer zaklenjenega zaslona. Če ga želimo odkleniti, s prstom podrsamo po zaslonu.

Zaslon z zaščito, kjer je potreben vzorec, da se zaslon odklene.

Vsaka SIM kartica, ki je potrebna za delovanje telefona, ima svojo PIN kodo, ki ste jo dobili ob nakupu telefona in jo po želji lahko tudi spremenite. Z vidika varnosti je pomembno, da PIN kode nikoli ne nosite zapisane nekje poleg telefona, temveč si jo poskušajte zapomniti. Kodo boste potrebovali za ponovni vklop telefona v primeru, da se vam telefon zaradi prazne baterije nenadzorovano izklopi. Brez PIN kode telefona ne boste mogli prižgati. V primeru trikratnega nepravilnega vnosa kode, bo telefon zahteval vnos PUK kode, ki ste jo ravno tako dobili ob nakupu SIM kartice. Če boste tudi PUK kodo večkrat vnesli napačno, se zna zgoditi, da boste telefon zaklenili. V tem primeru, se obrnite na vašega ponudnika mobilne telefonije.

Vtipkate svojo PIN kodo in nato pritisnite 'V REDU'.

Možnost klica v sili.

DOBRO JE VEDETI

Če ne poznate svoje PIN kode, imate sicer baterijo napolnjeno in telefon zaznava omrežje, lahko pokličete na pomoč s pritiskom na 'Klic

Nekateri telefoni se prižgejo tudi brez SIM kartice, vendar s tega telefona ni mogoče klicati, pošiljati SMS sporočil in prenašati mobilnih podatkov. Lahko pa takšen telefon povežete z Wi-Fi omrežjem in dostopate do ostalih funkcij in aplikacij.

NALOGA 2

Pojdite v 'Nastavitve' in si določite poljubni vzorec za odklepanje telefona.

Namig:

- Pojdite v 'Nastavitve'.
- Poiščite opcijo za odklepanje zaslona in izberite način zaklepanja z vzorcem.
- Sledite navodilom telefona (narišite vzorec, ga potrdite s ponovnim vnosom in dokončno potrdite)

Pomembno je, da si vzorec, ki ste ga določili, zapomnite, saj telefona v nasprotnem primeru ne boste mogli več odkleniti.

1.5. Delo z zaslonom na dotik

Navigiranje po funkcijah našega pametnega telefona s pomočjo na dotik občutljivega zaslona je lahko kar zahtevno opravilo, še posebej če imamo telefon z manjšim zaslonom. Osnovne geste, ki jih uporabljamo pri interakciji z zaslonom so naslednje:

Hiter pritisk, dotik (tap) – To je najbolj osnovna operacija pri delu s pametnim telefonom. Gre za hiter dotik zaslona, recimo pritisk na gumb ali sprejem klica, brez uporabljenih dodatnih moči. Veliko uporabnikov pametnih telefonov ima težave, saj "tapnejo" premočno ali pa imajo predolg ali prekratek pritisk in mislijo, da jih pametni telefoni ne uboga.

Daljši pritisk – Daljši pritisk nam vedno odpre dodatne možnosti ali možnosti za urejanje izbranega elementa. Funkcija se spreminja glede na aplikacijo.

Poteg – Včasih moramo po zaslonu telefona tudi potegniti. Na takšen način je mogoče odkleniti Samsungove telefone, s potegi pa tudi zapiramo aplikacije in brišemo elektronska sporočila. Tudi tukaj se funkcija potega razlikuje od aplikacije do aplikacije.

Poteg z dvema prstoma – Omenjeno funkcijo uporabljamo takrat, kadar želimo določen del na zaslonu povečati ali pomanjšati. Povečanje ali zmanjšanje lahko uporabljamo zlasti takrat,

kadar smo na spletni strani, ki ni prilagojena našemu zaslonu ali pa želimo povečati besedilo, da lahko boljše vidimo. Drugi primer uporabe tega ukaza je pri približevanju/oddaljevanju (zoomu) pri fotografiranju in povečanju/pomanjšanju pogleda na zemljevidu.

NALOGA 3

Spoznali ste osnove delovanja zaslona. Opravite naslednje naloge:

- Z rahlim pritiskom odprite sporočila ali aplikacijo po vaši izbiri.
- Z daljšim pritiskom zadržite sporočila (ali aplikacijo po vaši izbiri) in s potegom prestavite na drugo mesto.
- Odprite galerijo in izberite poljubno sliko. Ko ste to opravili z dvema prstoma povečajte in pomanjšajte sliko.

1.6. Baterija

Znotraj te funkcije lahko preverimo preostalo moč baterije in čas uporabe naprave z nižjo stopnjo baterije. Če vklopimo funkcijo za varčevanje z energijo in zapremo aplikacije, ki prekomerno uporabljajo baterijo, lahko prihranimo več baterije. Preostali čas uporabe prikazuje čas baterije, preden se baterija popolnoma izprazni. Vzdržljivost baterije je odvisna od nastavitve naprave in procesov, ki potekajo v ozadju.

Ko se dotaknemo funkcije "Baterija", se prikaže začetni zaslon. Na začetnem zaslonu lahko preverimo porabo baterije, prikazan bo preostali čas porabe. Na voljo je več različnih načinov varčevanja z baterijo.

Način delovanja: V tem načinu bodo vse nastavitve na našem telefonu optimizirane za največjo možnost delovanja. To pomeni, da se bo raven napolnjenosti prej znižala, telefon pa se bo posledično tudi prej segrel.

Način za varčevanje z energijo: Ta metoda prihrani energijo baterije z omejevanjem zmogljivosti naprave, omejuje pa tudi lokacijske storitve in večino osnovnih podatkov. Prav tako lahko omejimo vse "osnovne podatke", da povečamo življenjsko dobo baterije. S tem ne pošiljamo obvestil in ne sinhroniziramo podatkov vsem aplikacijam, ki temeljijo na omrežni povezavi.

Način ultra varčevanja z energijo: Ta način nam omogoča varčevanje z baterijo tako, da poenostavimo "začetni zaslon" in omejimo število aplikacij, ki jih uporabljamo. V tem načinu je lahko zaslon izklopljen, izklopijo pa se tudi mobilni podatki, Wi-Fi in Bluetooth (funkcije povezovanja).

1.7. Čiščenje in optimiziranje naprave

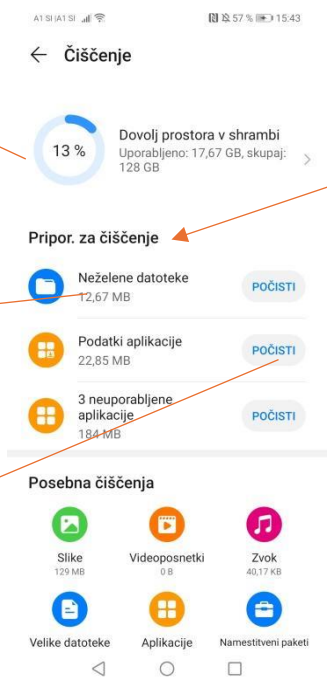
Pametni telefoni so uporabne naprave, vendar imajo eno težavo - prej ali slej jim začne zmanjkovati prostora. Ni pomembno ali ima telefon 16 GB notranjega pomnilnika ali 256 GB pomnilniške kartice. Fotografije, glasba in filmi z vedno višjo kakovostjo preprosto zavzamejo veliko prostora. Kaj storiti? Znotraj pametnega upravitelja se nahaja funkcija "Čiščenje". Znotraj te funkcije lahko preverimo stanje uporabljenega prostora in razpoložljivost prostora. Neuporabljene datoteke in neželene datoteke lahko izberemo. Lahko pa tudi odstranimo aplikacije, ki niso več v uporabi.

Tu je pomembno omeniti tudi merske enote za količino računalniških podatkov, ki jih uporabljamo tudi v telefonu. Zasedli bomo KB (kilobajt) – ta količina je skoraj nična in ne zasede prav veliko prostora. Osnovni dokumenti v našem telefonu se merijo s to mersko enoto. Naslednja je MB (megabajt). V MB merimo večino aplikacij in zasede že malo več prostora, sploh če je tri-mestna. V tej merski enoti je tudi velikost slik in večina videoposnetkov. GB (gigabajt) pa je tista enota, v kateri merimo količino polnilnika. Če bomo pozorni in vidimo, da se količina določenih podatkov meri v tej enoti je pametno premisliti ali lahko naredimo kaj, da to količino zmanjšamo.

Stanje prostora v shrambi. Tu pregledamo, koliko prostora nam zavzame

Aplikacije, ki so naložene na telefonu, ampak jih ne uporabljamo preveč.

Možnost čiščenja posameznih datotek. Spodaj vidimo tudi koliko prostora zasede vsak sklop. Če kliknemo na npr. 'Slike', si izberemo tiste slike, ki jih želimo

Telefon sam priporoči, kaj bi bilo najbolj optimalno počistiti. Lahko takoj kliknemo na 'Počisti', lahko pa s pritiskom na posamezen razdelek pregledamo in izberemo, kaj želimo izbrisati.

Nezaželene datoteke, ki smetijo naš pomnilnik.

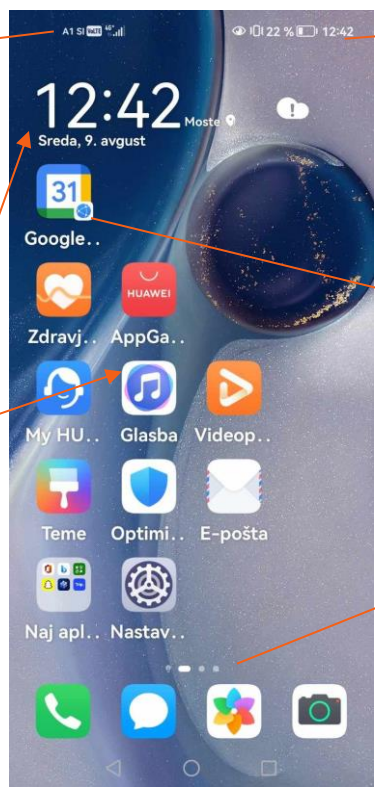
Ko smo uporabljali aplikacije, so se ustvarili podatki, ki jih sicer ne rabimo, ampak so kot smeti in jih moramo izbrisati, da se ne nabirajo in smetijo prostora na telefonu.

2. NAMIZJE PAMETNEGA TELEFONA

Pametni telefoni z vidika naprav, se odzivajo zelo podobno kot računalnik. Tako imamo tudi na pametnih telefonih statusno vrstico, vrstico z obvestili, namizje in različne bližnjice do aplikacij (programov).

Na levi strani telefona se nam prikažejo nujna obvestila - tukaj vas bo telefon obvestil o prispelem SMSu ali zgrešenem klicu.

Na namizju se nahajajo različne ikone - bližnjice do aplikacij (programov). Poleg ikon lahko imamo na namizju tudi pripomočke oz. dodatne elemente, kot so prikaz vremena, ure, iskalna vrstica Google, itd. Vse

V statusni vrstici lahko vidimo različne ikone - stanje baterije, brezžične povezave, mobilno omrežje, uro,

Značka nad ikono aplikacije nas opozori, da je v aplikaciji neodprto obvestilo.

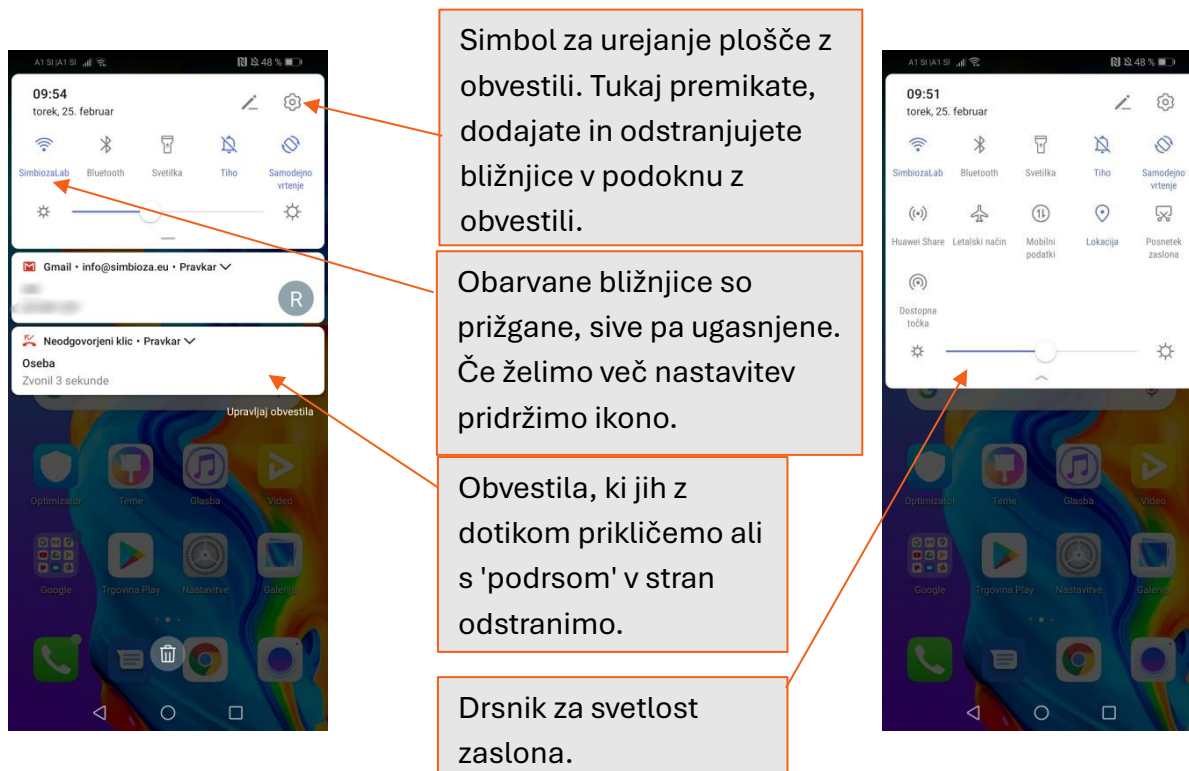
Namizja imajo lahko več strani. Pike spodaj nam povedo na kateri strani namizje se trenutno nahajamo.

Čisto na dnu zaslona lahko najdemo **navigacijske gumbe**. V kolikor se ti gumbi nahajajo izven vašega telefona ali pa imajo spremenjen vrstni red, so funkcije enake. **Puščica nazaj** ima funkcijo koraka nazaj, kar uporabimo, če se zmotimo in pritisnemo na napačen gumb ali povezavo. **Sredinski gumb** (krogec) nas vrne na namizje. V primeru, da je sredinski gumb zunaj ekrana, lahko z njim prižgemo ekran. **S kvadratom** pa odpremo seznam aplikacij, ki trenutno tečejo v ozadju.

Vrstica z obvestili: če od zgoraj navzdol (z zgornjega roba ekrana) podrsamo po ekranu, se prikaže plošča s še neodprtimi obvestili. Tu lahko upravljamo s trenutnimi obvestili. Na obvestila, ki jih želite odpreti, tapnite, tiste, ki jih pa trenutno ne želite videti, pa s potegom v stran (v levo) odstranite iz polja obvestila.

Na sliki spodaj so prikazane tudi **bližnjice za hiter vklop/izklop nekaterih opcij**. Če so **bližnjice obarvane, so aktivirane, če pa so blede sive, pa je funkcija izključena**. Med njimi so tudi Wi-Fi, mobilni podatki, Bluetooth, lokacija, svetilka, obračanje zaslona in glasnost. Tukaj lahko tudi povečate ali pa zmanjšate svetlost zaslona s potegom po drsniku. Seveda pa so tu še druge ikone, katerim lahko urejate pozicije na plošči.

Nekaj uporabnih bližnjic, ki jih najdete v podoknu z obvestili:

Letalski način: pomeni, da je telefon sicer aktiviran, vendar ne bomo prejeli klicev, SMS sporočil ali dostopali do interneta. Prav tako ne bomo mogli klicati ali pošiljati SMS sporočil.

Ne moti: zvoki in opozorila so izključeni, čeprav jih vseeno prejmete. Če želite v temu načinu vseeno prejemati opozorila, si jih lahko v nastavitvah ročno nastavite. Normalno lahko dostopate do vseh vsebin.

Podatki o lokaciji: nekatere aplikacije (zemljevid, vreme), delujejo najboljše, če imamo prižgane podatke o lokaciji. Prav tako tudi, če izgubimo telefon ali pa nam ga ukradejo, lahko, če so podatki o lokaciji prižgani, preko Google računa na računalniku preverimo lokacijo telefona.

Bluetooth: s to funkcijo lahko z drugimi napravami delimo fotografije ali pa glasbo. Pomembno je le, da sta si napravi blizu in da sta preko bluetooth funkcije med seboj povezani. S to funkcijo lahko na telefon povežemo brezžične slušalke ali pa telefon povežemo z avtomobilom in si omogočimo prostoročno telefoniranje ali poslušanje glasbe.

NALOGA 4

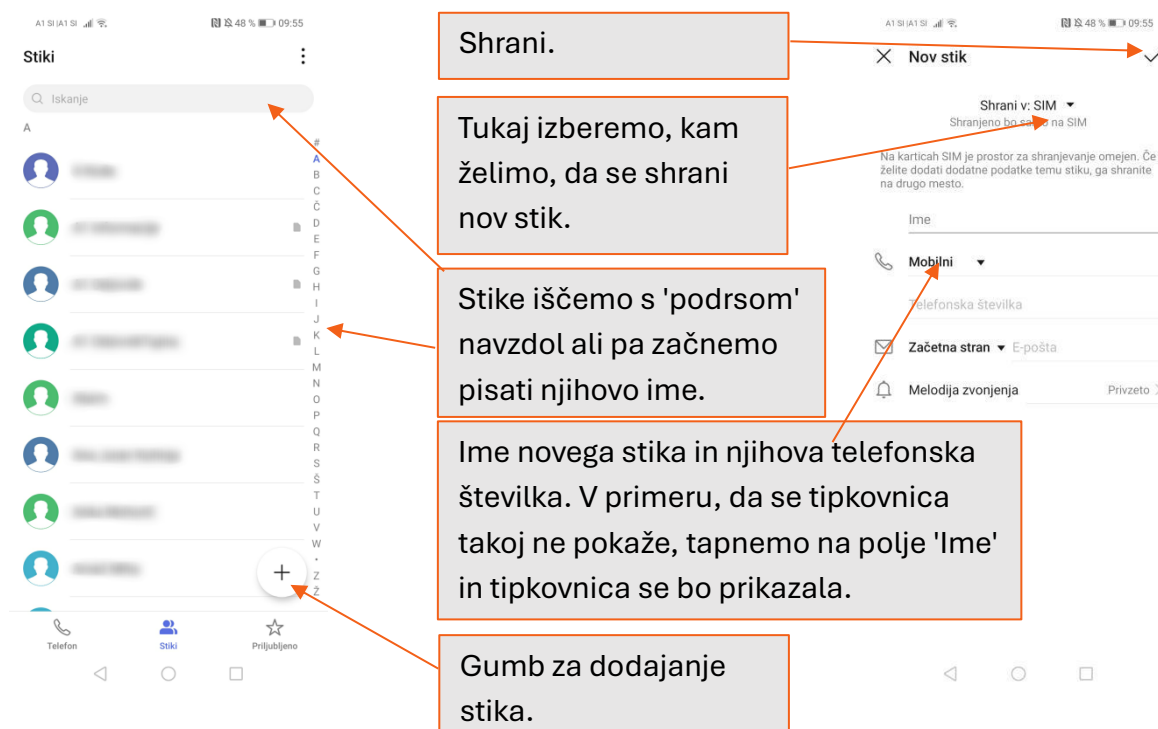
Spoznali ste namizje vašega pametnega telefona, opravite naslednje naloge:

- Onemogočite samodejno vrtenje (namig: prižgana ikona pomeni, da se vam zaslon ne bo obračal, če boste obrnili telefon, da pogledate sliko).
- Vklopite in izklopite letalski način
- Vklopite in izklopite lokacijo.

3. STIKI

Vaše stike, oziroma imena in telefonske številke lahko shranjujemo v pomnilnik naprave (v telefon), na kartico SIM ali pa jih shranimo v oblak – virtualno shrambo, ki jo omogočajo različni ponudniki storitev, npr. Google. Slednje se izvede lahko tudi samodejno, če imamo vklopljeno nastavitve samodejne sinhronizacije stikov.

Nov stik dodamo tako, da v Meniju izberemo možnost Imenik ali Stiki in tapnemo na gumb "+", ki ga najdemo na ekranu. V posamezna polja vpišemo ime in priimek ter telefonsko številko in nato izberemo možnost "Shrani". V imenik smo tako dodali novo osebo.

NALOGA 5

V imeniku preverite, če imate vse stika shranjene na SIM kartico. Če nimate vseh stikov shranjenih na SIM kartico, to naredite sedaj.

Med priljubljene klice dodajte osebe, s katerimi se slišite vsakodnevno. Tako jih boste lažje našli.

3.1.Klicanje

Prijatelja ali znanca lahko pokličemo na več načinov z uporabo aplikacije za klic (zelena ikona s slušalko):

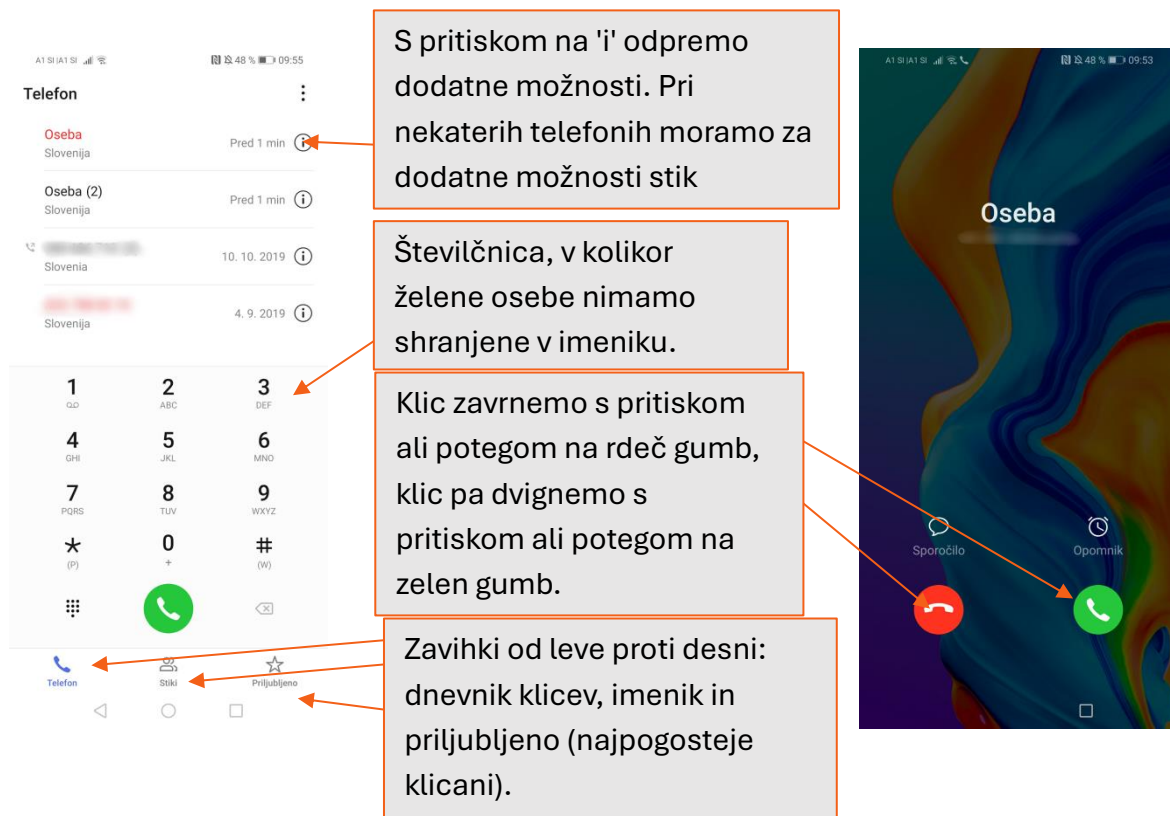
Prvi način: V spodnjem predelu zaslona imamo tipko za prikaz številčnice, s pomočjo katere vnesemo telefonsko številko, vključno z omrežno številko in pritisnemo tipko za klicanje.

Drugi način: V meniju poiščemo ikono "Stiki". Nato poiščemo osebo, ki jo želimo poklicati in med možnostmi izberemo "Klic", oziroma pritisnemo na zeleno ikono s slušalko.

Tretji način: Osebe, ki jih pogosto kontaktiramo se samodejno shranijo pod priljubljene, kjer jih lahko kasneje tudi najdemo. Osebe so predstavljene kot ploščice, s pritiskom na ploščico pa boste to osebo tudi poklicali.

Četrty način: Če nas je oseba klicala pred kratkim oz. smo prejeli neodgovorjen klic, lahko pritisnemo na ikono "Klici"/"Telefon" in tam s seznama izberemo, koga želimo poklicati.

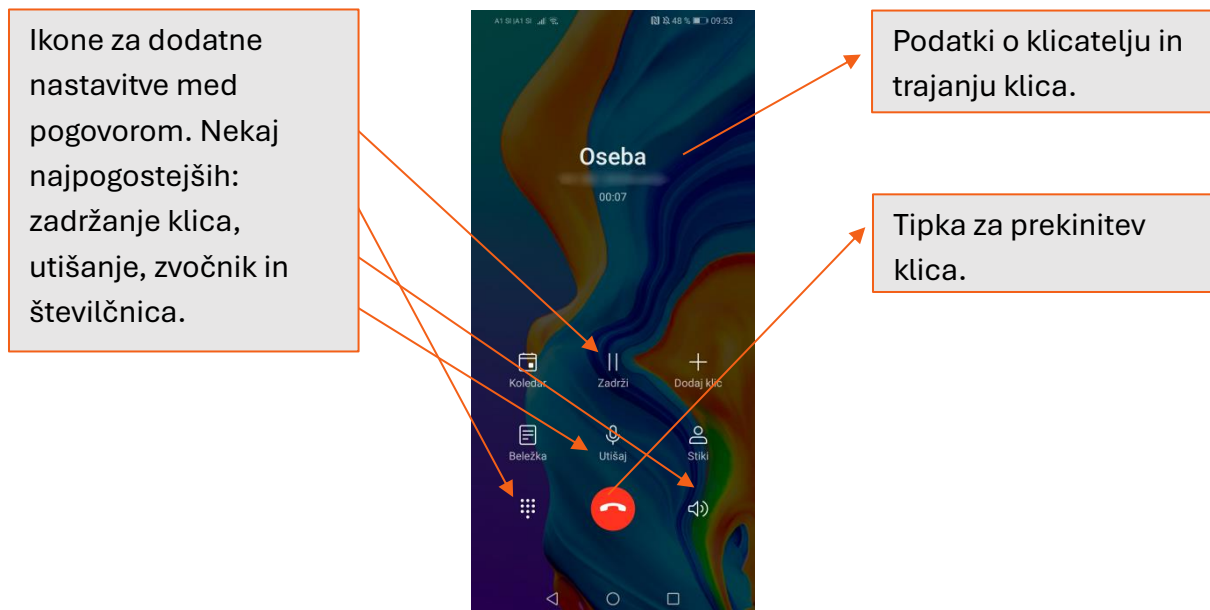
Klic **sprejmemo** tako, da pritisnemo zeleni gumb (na nekaterih telefonih ga je potrebno tudi podrsati v levo ali desno). Ko želimo končati pogovor pritisnemo gumb za konec klica. Vsi telefoni imajo za prekinitev klica rdečo slušalko. V primeru, da se ne moremo javiti klic **zavrnem**o tako, da pritisnemo gumb za konec klica. Če pa imamo telefon naglas in smo npr. pri zdravniku in se ne moremo javiti, lahko s pritiskom stranskega gumba za vklop/izklop utišamo telefon.

Med pogovorom se nam na zaslonu pokaže več ikon. Če želimo sogovornika boljše slišati, lahko s stranskim gumbom za glasnost povečamo ali pa zmanjšamo glasnost sogovornika. Če to ni dovolj, lahko pritisnemo na ikono »zvočnik«. To pomeni, da bo sogovornik zelo glasen in, da bodo pogovor slišali vsi okrog nas. Zato je priporočljivo, da se temu izognemo, ko smo v javnih prostorih. Če ne želimo, da nas sogovornik sliši (mi njega še vedno lahko), pritisnemo na ikono »mikrofon«. To pomeni, da smo ugasnili svoj mikrofon.

Kadar kličemo številke, kjer se javi odzivnik, bo za usmeritev klica na pravo osebo, zahteval od vas, da izberete številko oddelka. V tem primeru na ekranu pritisnemo na prikazano ikono tipkovnice in izberemo številko, ki nas bo vodila naprej do našega sogovornika.

Ikona »pavza« pomeni, da damo sogovornika na čakanje. Kasneje lahko nadaljujemo s pogovorom, če spet pritisnemo na isto ikono.

Pomembno je vedeti, da lahko klic v sili opravimo tudi, če je zaslon zaklenjen oz. tudi, če še nismo odklenili telefona.

NALOGA 6

Ko boste naslednjič klicali na upravno enoto ali klicni center svojega mobilnega operaterja, bodite pozorni, ko boste morali klikniti številko 1 ali 2.

Namig: V tem primeru je priporočljivo, da kliknete na zvočnik, saj bo, ko boste morali pritisniti tipkovnico, postopek potekal lažje in hitreje.

3.2.SMS sporočila

S prenosnim telefonom lahko ustvarjate in prejimate sporočila, v obliki krajših besedilnih sporočil, ki jih na kratko imenujemo SMS. Kratica izhaja iz angleškega izraza Short Message Service.

3.2.1. Pošiljanje sporočila

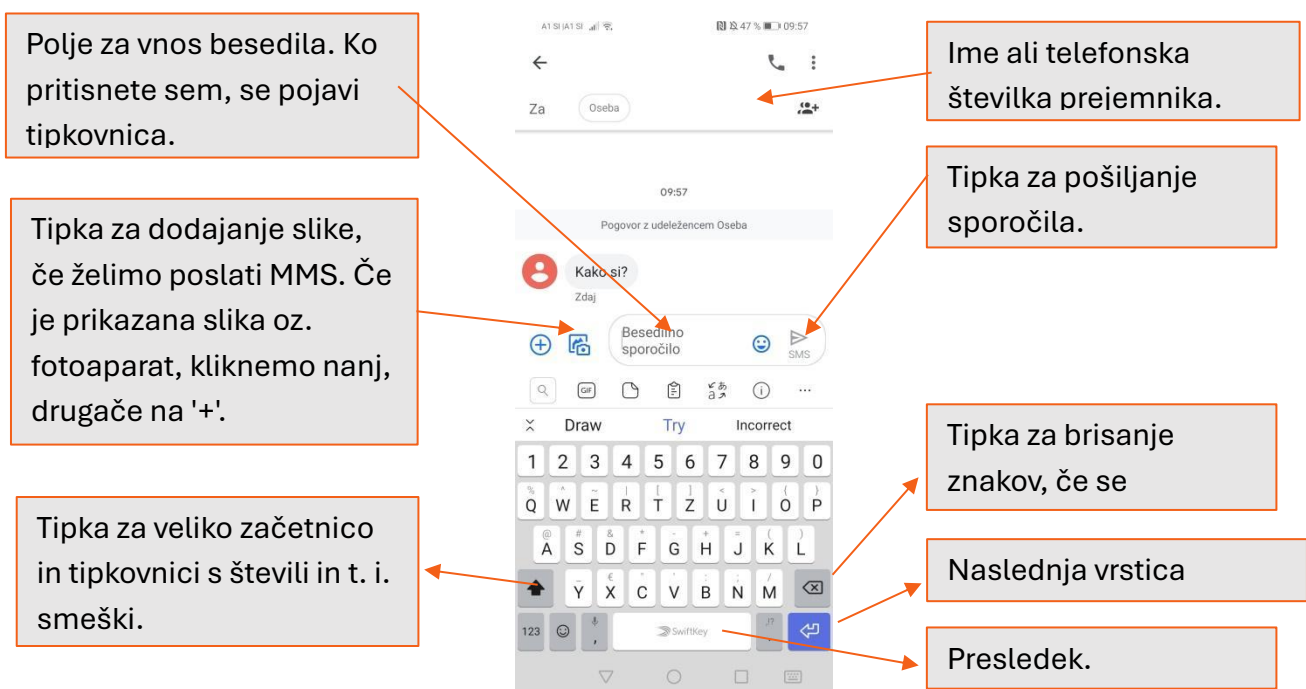
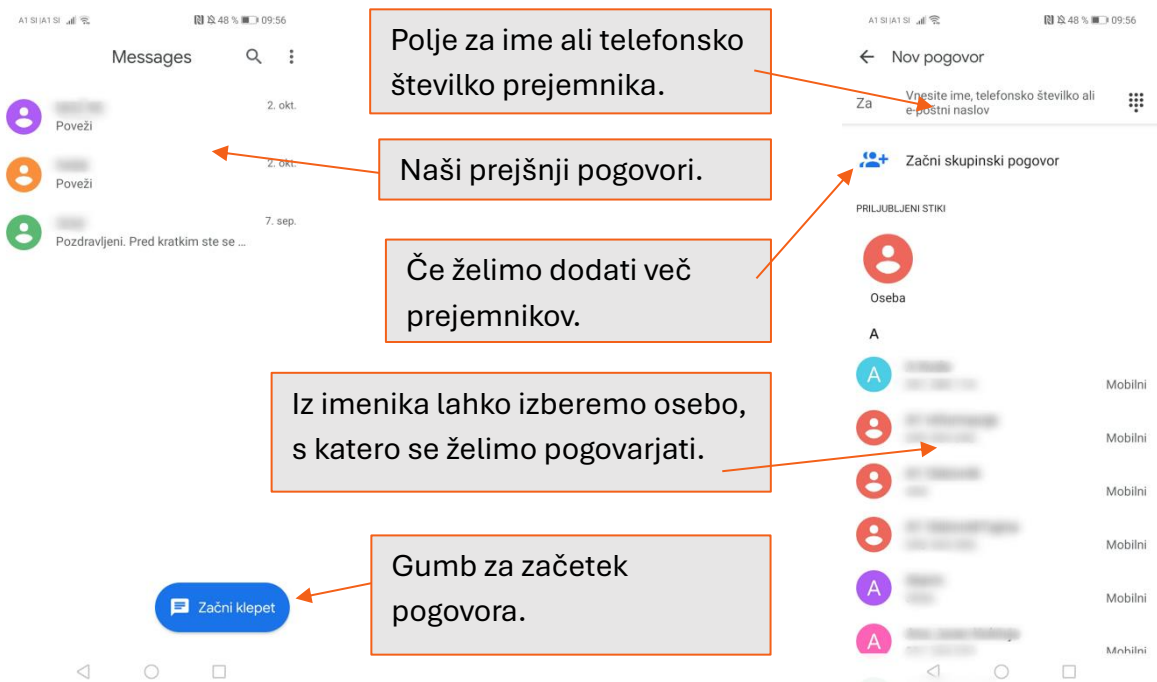
Na namizju pametnega telefona poiščemo ikono za pošiljanje **sporočila** in pritisnemo nanjo. Pred nami se **odprejo nazadnje prispela/poslana sporočila**, spodaj desno pa ponovno naletimo na gumb "+", s pomočjo katerega napišemo novo sporočilo. Najprej v polje "**Za**" ročno ali preko izberemo prejemnike in nato napišemo sporočilo. Nato le še izberemo možnost "**Pošlji**" in sporočilo je že na poti k naslovniku.

Lahko pa napišemo sporočilo tudi nekemu, ki nam je v preteklosti že poslal sporočilo. V tem primeru v Sporočilih izberemo okence z imenom prejemnika.

Pokažejo se nam vsa sporočila, ki smo si jih izmenjavali s to osebo. V primeru, da se tipkovnica še ni prikazala, kliknemo na polje, kjer piše '**Vnesite sporočilo**', pod katerim se potem prikaže tipkovnica.

Vse je pripravljeno za pisanje sporočila in na koncu, tako kot prej, pritisnemo gumb za pošiljanje sporočila. Če nas tipkovnica moti, jo lahko skrijemo s pritiskom na navigacijski gumb za nazaj.

Tipkovnice na pametnem telefonu so lahko različne, obstaja pa nekaj funkcij, ki so povsod enake. Če pridržiimo nekatere tipke (npr. c, s, z), se prikaže okence, kjer s pridržanim pritiskom na ekranu izberete željeno črko (npr. č, š, ž).

3.2.2. Prejeto sporočilo

Če prejmemo sporočilo, nas telefon opozori z opozorilnim zvokom, na ekranu levo zgoraj pa se nam prikaže simbol v obliki pisma. Sporočilo lahko preberemo tako, da s potegom navzdol z vrha zaslona odpremo ploščo z obvestili. Tam pritisnemo na sporočilo in ga preberemo. Če pa obvestilo o sporočilu počistimo, lahko kasneje sporočilo preberemo tako, da z namizja izberemo ikono "Sporočila" in nato pritisnemo na zeleno sporočilo. Na tem mestu se nahajajo vsa sporočila, ki smo jih dobili ali poslali. Če imamo še neodprta sporočila, se bo na levem vrhu ikone Sporočila pokazal krogec (lahko je rdeč ali pa bolj nevtralne barve), ki nas opozarja, da imamo neodprta sporočila. Prav tako pa bo, ko odpremo Sporočila, zraven tistega prejemnika, kjer imamo neprebrano sporočilo, označeno, kje sporočilo še ni odprto.

3.3.MMS sporočila

Kratica MMS je angleški izraz za Multimedia Messaging System, kar pomeni, da gre za daljša besedilna sporočila, ki lahko vsebujejo tudi priloge v obliki fotografij ali video vsebin.

Kadarkoli imamo opravka z MMS sporočili je pomembno, da imamo vklopljen prenos mobilnih podatkov.

MMS sporočila lahko pošljemo na dva načina.

- **Prvi način** je, da odprete sporočila tako, kot bi želeli poslati navadno SMS sporočilo. Ob polju, kjer je prostor za vnos besedila je navadno na levi strani "+", simbol sponke s katero sporočilu lahko iz našega arhiva dodamo poljubno datoteko/dokument, fotografijo iz galerije (simbol) ali posnamemo fotografijo in jo priložimo (simbol). Ko kliknemo na simbol galerije, se odprejo albumi z našimi že posnetimi fotografijami in izberemo poljubno in jo potrdimo. Če kliknemo na simbol fotografija, lahko posnamemo novo fotografijo in jo priložimo v sporočilo.
- **Drugi način** pa je pošiljanje fotografij po drugačni poti. Pričetek postopka tokrat ne pričnemo iz menija »Sporočila«, temveč in naše galerije, kjer imamo shranjene že posnete fotografije. Postopek je opisan v poglavju tega priročnika »Fotoaparat«.

Ko prejmemo MMS sporočilo in nimamo prižganih mobilnih podatkov bomo prejeli obvestilo s podatki o velikosti MMS sporočila ter do kdaj imamo čas, da ga odpremo (po navadi je to nekaj dni). Če ga ne odpremo pravočasno, sporočilo preteče in ga ne moremo več odpreti. Pri nekaterih telefonih se potem, ko prižgemo mobilne podatke slika avtomatsko prenese, pri nekaterih pa je tako, da moramo sami klikniti na puščico navzdol v obvestilu, da se slika prenese.

3.4. Brisanje prejetega sporočila

Sporočilo izbrisemo tako, da ga poiščemo med prejetimi sporočili. Nato med "Možnostmi" (tri pike pokončno, desno zgoraj) izberemo možnost "Izbrisi" in izberemo katero sporočilo želimo izbrisati. Pri nekaterih pa je tako, da z daljšim pritiskom pridržimo na izbranem sporočilu in telefon bo ponudil več možnosti, med katerimi bo tudi brisanje. Možnost izberete in sporočilo bo izbrisano.

4. NASTAVITVE

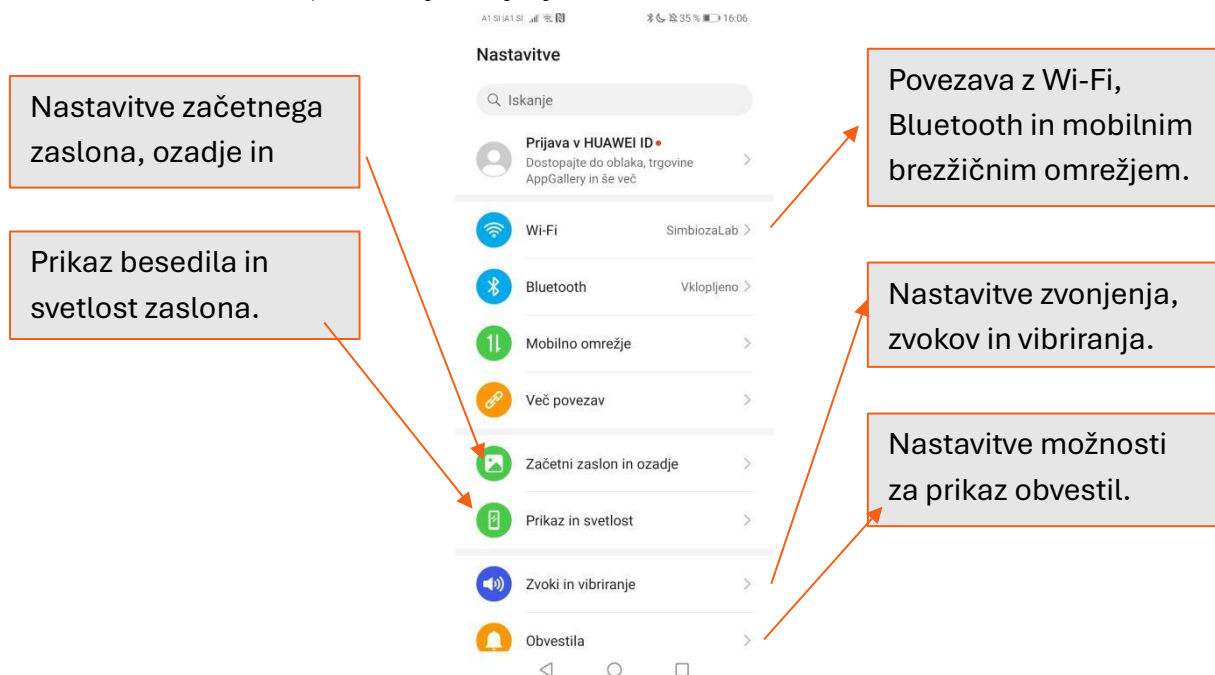
Znak za nastavitve je zobato kolo (⚙️). Do simbola ⚙️ ali ikone na namizju telefona pridemo preko:

- **opravilne vrstice**, s potegom navzdol z vrha ekrana telefona. Simbol nas bo čakal v zgornjem desnem kotu ekrana.
- **bližnjice na namizju**, kjer poiščemo ikono z zobatim kolesom ⚙️.

Pod nastavitvami lahko najdete različne možnosti kot npr.: nastavev melodije zvonjenja, svetlosti zaslona, internetno povezavo, izberete mobilnega operaterja, nastavev ure in datuma, si ogledate nastavitve vašega Google uporabniškega računa, določite poljubno varnostno zaščito za zakljepanje vašega telefona, pregledujete seznam nameščenih aplikaciji in jih urejate, itd.

4.1. Nastavitve naprave

Pri tej nastavitvi lahko izbiramo Wi-Fi omrežja, na katera se imamo možnost povezati, upravljamo povezave preko Bluetooth-a, odpremo pregled nad porabljenimi mobilnimi podatki in še več. Lahko spreminjate nastavitve zaslona (svetlost, sliko ozadja, čas samodejne zatemnitve zaslona, itd.), melodij zvonjenja in obvestil.

4.2. Brezžično omrežje Wi-Fi (simbol)

Wi-Fi je brezžično omrežje, s katerim se povežete, da lahko brezplačno dostopate do interneta. Wi-Fi povezavo doma nam nudijo različni ponudniki telekomunikacijskih storitev. Brezžično omrežje Wi-Fi je ob sklenitvi paketa lahko vključeno v izbran paket telefonije in televizije, lahko pa ga zakupimo posebej. Preko Wi-Fi-ja se lahko na internet poleg telefona povežete z še z računalnikom, tablico in drugimi prenosnimi napravami.

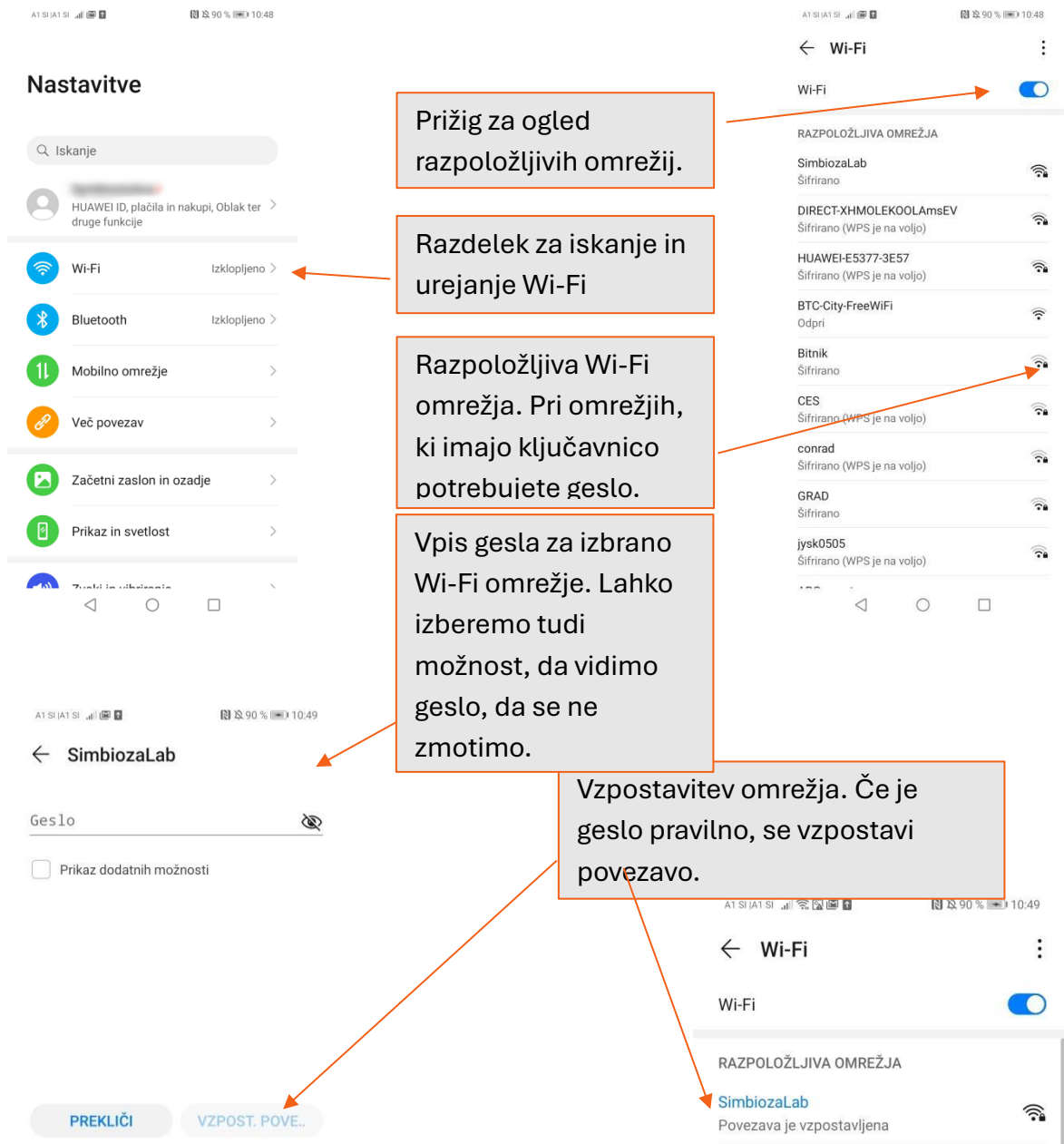
Večinoma je Wi-Fi omrežje zavarovano z geslom kar pomeni, da se lahko nanj povežejo le osebe, jim je bilo to geslo zaupano. V nekaterih ustanovah, lokalih ali trgovinah imamo lahko prosto dostopen Wi-Fi in geslo ob prijavi ni potrebno. Drugače pa lahko osebe prosimo, da nam pove geslo.

Za povezavo v meniju poiščete ikono imenovano **Wi-Fi**. Če se ne nahaja direktno v meniju, se po navadi nahaja pod mapo **Nastavitve** → **Brezžično omrežje in omrežja**. Izberemo izbirno polje Wi-Fi in tako vključimo **Wi-Fi**. Nato izberemo Nastavitve Wi-Fi videli boste, da se izpišejo imena vseh zaznanih Wi-Fi omrežij. V naslednjem koraku potrdimo izbrano omrežje in se povežemo z njim. Če izberemo odprto omrežje, bomo povezani avtomatično, če pa izberemo varovano omrežje, moram vnesti še varnostno kodo in potem potrditi povezavo s tipko **Vzpostavi povezavo**.

Wi-Fi lahko nastavimo/izberemo tudi preko **opravilne vrstice**. Torej potegnemo z vrha ekrana navzdol, da se pokažejo bližnjice. Izberemo simbol Wi-Fi, naprej pa je postopek izbire in potrditve enak kot opisano v prejšnjem odstavku.

POMEMBNO

- **Wi-Fi omrežje izven doma in na nepreverjenih lokacijah uporabljajte le za brskanje po spletu, e-pošto in opravila, ki ne zadevajo vaših osebnih podatkov, npr. mobilna banka.**

NALOGA 7

Sedaj, ko ste spoznali delovanje Wi-Fi opravite naslednje naloge:

- Ugasnite in prižgite Wi-Fi na svojem pametnem telefonu.

Ko boste na obisku pri vaših prijateljih ali pa v restavraciji, lokalu, zaprosite za Wi-Fi geslo in se prijavite v omrežje.

4.3. Mobilni podatki (simbol)

To je funkcija, ki je potrebna za dostop do interneta brez Wi-Fi povezave. Mobilni podatki so vezani na vašo telefonsko številko in posledično na paket, ki ga imate zakupljenega pri vašem ponudniku. To pomeni, da imate na voljo določeno količino podatkov, ki jo lahko porabite za brskanje po spletu. Po internetu lahko brskate isto kot bi z Wi-Fi povezavo, edina razlika pa je, da je brskanje z Wi-Fi povezavo neomejena, pri mobilnih podatkih pa morate paziti, da **ne presežete količine zakupljenih podatkov in si tako ne povzročite dodatnih stroškov.**

Mobilne podatke najdete v **Nastavitvah – povezave-poraba podatkov**. Tukaj lahko vidite koliko mobilnih podatkov ste že porabili in opcijo vključite oz. izključite. Če vaš mobilni paket dopušča, lahko do spleta dostopate tudi na poti in brez Wi-Fi povezave. S prenosom podatkov lahko brskate po spletu in uporabljate aplikacije, ki za delovanje zahtevajo spletno povezavo. Mobilne podatke lahko nastavimo/izberemo tudi preko **opravilne vrstice**.

Vključeni mobilni podatki so nujni za prejemanje/pošiljanje MMS sporočil.

4.4. Bluetooth (simbol)

To je vrsta brezžičnega povezovanja za povezovanje med različnimi napravami v razdalji do 400m. Pri telefonu tako povezava Bluetooth omogoča povezavo z drugimi pametnimi telefoni, za deljenje fotografij ali drugih dokumentov. Prav tako pa se z Bluetoothom lahko povežemo na zvočnik, na slušalke za prostoročno govorjenje ali pa se v avtu povežemo na sistem, da se med vožnjo lahko javimo in se pogovarjamo po telefonu ali pa poslušamo glasbo po svojem okusu.

Predpogoj za prenos med napravama oz. delovanje funkcije je, da imata obe napravi, ki se želita povezati, Bluetooth vključen/aktiviran.

Funkcijo lahko aktiviramo tako, da jo poiščemo med **Nastavitvami**, ali pa jo aktiviramo preko **opravilne vrstice**.

4.5. Zaslona

Spremembe začetnega zaslona, ozadja in teme lahko spreminjate v razdelku **"Začetni zaslon in ozadje"**.

Spremenite lahko svetlost zaslona, ali pa si nastavite samodejno svetlost. Lahko si nastavite, po kolikem času želite, da se zaslon ugasne, urejanje domačega zaslona in katere aplikacije želite na začetnem zaslonu ter morda najbolj pomembno, velikost črk na zaslonu in v SMS sporočilih.

Možnost izbire teme telefona, vendar bodite pozorni, saj so večinoma plačljive.

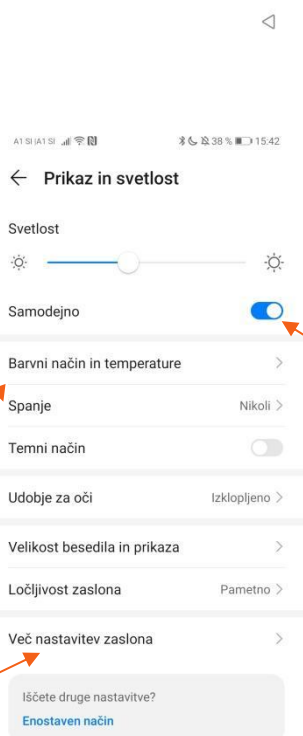

Če želite imeti drugačno ozadje vsakič, ko odklenete telefon lahko to omogočite na prikazanem razdelku. Vendar to ni ozadje

Sprememba ozadja namizja. Lahko izberemo iz predlaganih slik ali pa izberemo sliko iz galerije.

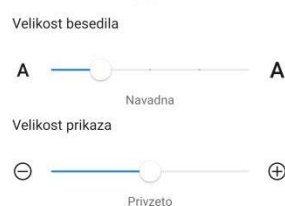
Nastavitve začetnega zaslona in postavitev namizje.

Tukaj nastavimo po kolikšnem času gre telefon v stanje spanja.

Z vklopom tega načina, je temperatura zaslona toplejša in bolj prijazna do oči.

Lahko nastavite želeno svetlost zaslona ali pa vključite samodejno nastavitve svetlosti.

NALOGA 8

Sedaj, ko ste spoznali nastavitve, opravite naslednje naloge:

- Namestite si svetlost ekrana.
- Prilagodite velikost besedila, da boste lažje videli.
- Nastavitve melodijo zvonjenja ter jakost vibriranja.

4.6. Zvoki in vibriranje

Tukaj si lahko izberemo zvok za zvonjenje in opozorila za obvestila. Izberemo si tudi glasnost in moč vibriranja, če se za to odločimo. Dodatno lahko nastavimo tudi glasnost načina zvonjenja pri pritiskih na tipke ali pa tipkovnico.

Glasnost po vrsti: posnetkov, ki jih gledamo na telefonu, zvoka zvonjenja, alarma budilke in glasnost sogovornika pri klicu.

Več nastavitev za možnosti 'Ne moti'. Če želimo urejati izjeme in nastaviti kdaj se funkcija vklopi.

Zvok obvestil npr. SMS sporočil.

S podrsom po strani 'Zvoki in vibriranje' pridemo do dna.

Različne možnosti za zvoke, ki jih lahko izključimo ali pa vključimo.

Tihi način, ki ga lahko izključimo/vključimo tudi v vrstici z obvestili. Če je tihi način prižgan, se utišajo zvoki zvonjenja in obvestil.

Melodijo zvonjenja lahko izbirate iz melodij, ki so že na telefonu ali si naložite svojo. Imate tudi možnost nastavitve, in sicer, če želite, da telefon ob zvonjenju tudi vibrira.

Več nastavitev zvoka

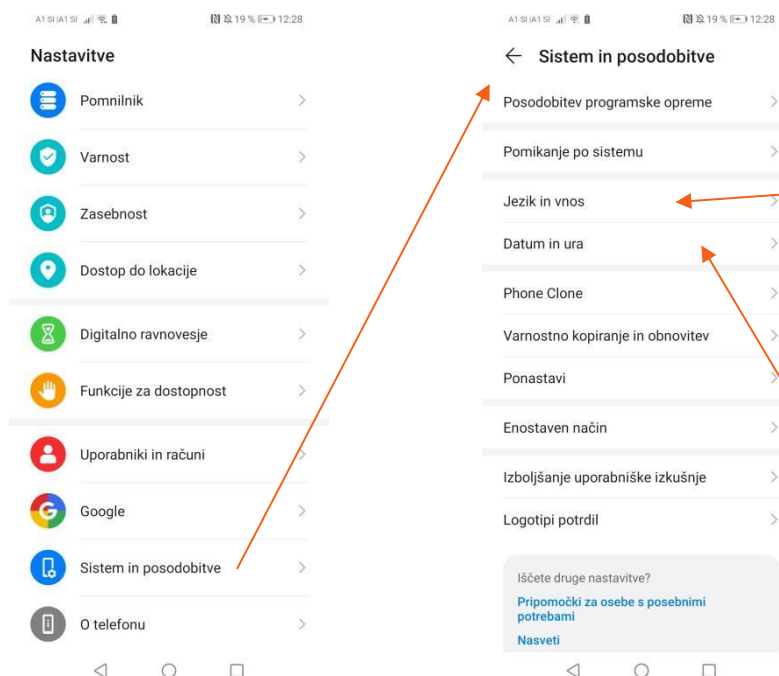
- Zvok številčnice: Brez >
- Zaklepanje zaslona:
- Posnetek zaslona:
- Dotik zaslona:
- Vibrira na dotik:
Vibriranje ob dotiku tipk za krmarjenje in odklepanju naprave
- Zvok ob zagonu:
- Oddaje v celici: >

4.7. Osebnostne nastavitve

Med osebnimi nastavitvami boste našli nastavitve za zaklepanja zaslona, nastavitve Google in ostalih uporabniških računov, aplikacije na vašem telefonu, pomnilnik (porabljen prostor na telefonu), stanje baterije in pripomočki za ljudi s posebnimi potrebami.

4.8. Nastavitve sistema

Tukaj si lahko ogledate in spremenite nastavitve datuma in ure, spremembe za jezik in način vnosa (izbira privzete tipkovnice), nastavitve za kopiranje in si ogledate splošne informacije o telefonu.

Sprememba jezika in vrste tipkovnice. Prevezeta tipkovnica je običajno SwiftKey, ki je tista, ki smo jo uporabljali pri prejšnjih primerih. Jezik si bomo nastavili že pri prvi uporabi telefona. V primeru, da si premislimo lahko jezik vedno spremenimo.

Datum in ura se nastavita samodejno (tudi premik ure), mi nastavimo le kraj, kjer se nahajamo.

Preden začnete uporabljati telefon je priporočljivo, da pregledate vse razdelke med nastavitvami, da vidite, kaj vaš telefon ponuja, saj ga boste na takšen način bolje spoznali. Priporočljivo je zato, ker ima vsaka znamka telefona različne možnosti nastavitve in se lahko razlikuje od vašega prejšnjega telefona. Ne nazadnje pa si morda z dodatnimi nastavitvami olajšate uporabo telefona.

5. FOTOAPARAT

Danes imajo vsi pametni telefoni najmanj dve ali tudi več kamer, s katerimi lahko naredimo že skoraj profesionalne fotografije. Tako lahko namesto s fotoaparatom, posebne dogodke posnamete kar z vašim pametnim telefonom.

5.1. Fotografiranje

Odklenemo telefon in pritisnemo na bližnjico "**Kamera**" (ali fotoaparati). Na zaslonu se nam prikaže slika, kamor merimo s kamero. Pametni telefoni imajo najmanj dve kameri, eno na zadnji strani naprave, drugo pa spredaj pri slušalki. Premaknemo telefon tako, da zavzamemo prostor, ki ga želimo fotografirati. Nato pritisnemo na tipko za zajem posnetka. Slika se je shranila na pomnilniško kartico ali v spomin telefona. Če telefon nima veliko prostora, je pametno nastaviti, da se fotografije shranijo na SD kartico (spominska kartica). V nasprotnem primeru se pomnilnik telefona hitro zapolni in posledično je telefon počasnejši oz. ni več mogoče nalagati aplikacij na telefon. Če želimo posneti video, moramo fotoaparati preklopiti na kamero, kar naredimo s pritiskom na gumb (na nekaterih telefonih je ta prikazan s simbolom videokamere).

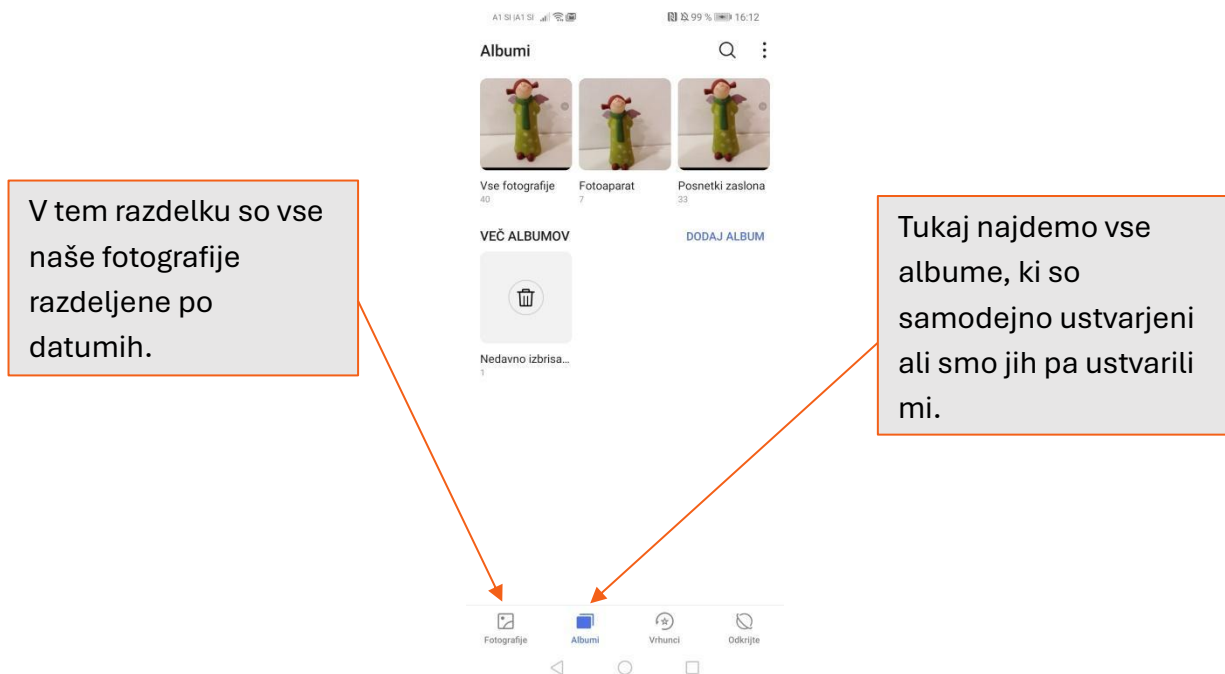
Fotografije ali videoposnetke, ki smo jih ravnokar naredili, lahko pregledamo s pritiskom na hitri dostop, ki se nahaja levo ali pa desno od sprožilca za zajem fotografij. Če nam katera od posnetih fotografij ali videoposnetkov ni všeč, jo lahko takoj zberemo.

Brišemo jih lahko na več načinov. Fotografijo lahko odpremo na celoten zaslon in jo zberemo tako, da spodaj tapnemo na ikono smetnjaka. Telefon nas bo še enkrat vprašal po potrditvi in če potrdimo, se bo slika izbrisala.

Če si želimo fotografije in videoposnetke, ki smo jih naredili, prejeli ali prenesli ogledati, moramo odpreti aplikacijo "**Galerija**". Fotografije se avtomatično shranijo v albume, glede na to, kako so bile ustvarjene, lahko pa tudi mi ustvarimo albume in nato urejamo fotografije po želji. V galeriji lahko izberemo več fotografij hkrati. Pri nekaterih telefonih v zgornjem kotu pritisnemo na tri pikice in izberemo način uredi, označimo fotografije in tako lahko zberemo več slik hkrati. Pri nekaterih telefonih pa pridrži izbrano sliko in nato se prikaže opcija, da lahko zberemo več slik skupaj. Pri obeh opcijah pa slike zberemo s pritiskom na gumb "**Izbriši**".

Na naslednji strani imate prikaz galerije oz. albume.

5.2.MMS sporočila iz galerije

Če želimo fotografijo deliti še s kom, mu jo lahko pošljemo preko **MMS sporočila**. To lahko storimo iz **Galerije**. Izbrati moramo zeleno fotografijo in pod možnostmi pri vrhu zaslona poiščemo ikono za **deljenje z drugimi** (☎). Nato izberemo "**Pošlji preko**" ter nato "**Sporočilo**". Slika se nam doda v večpredstavnostno sporočilo, kjer lahko še kaj dopišemo, drugače poiščemo oz. napišemo prejemnika in nato pritisnemo "**Pošlji**". Slika je bila poslana naslovniku. Če želimo poleg fotografije poslati še kakšno besedilo, ga vpišemo v prostor, tako kot bi pisali SMS sporočilo.

5.3.Prenos slik s telefona na računalnik

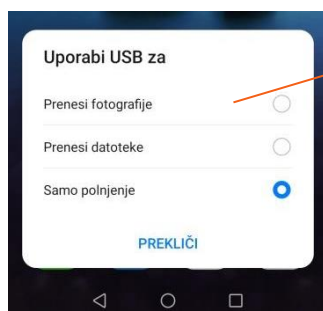
Za povezavo telefona z računalnikom potrebujemo ustrezen kabel. V večini primerov je le-ta priložen ob nakupu. Glede na telefon, imajo uporabniki android sistema kabel z Micro-USB ali USB-C. Če kabel ni priložen, ga lahko kupite v vsaki računalniški trgovini ali večjih trgovinah. Če je vaš kabel Micro-USB, lahko uporabite tudi kabel druge prenosne naprave (kot je npr. fotoaparata), saj je bil Micro-USB do pred kratkim najbolj pogost in ni namenjen zgolj telefonom.

Pri tem svetujemo previdnost – ne priklaplajte kabla v telefon "na silo", saj se priključek na kablju in vtičnica na telefonu lahko poškodujeta.

Nato poiščite vtičnico še na računalniku in vanj vstavite ustrezen priključek na drugem delu kabla. Pri tem bodite pozorni, da je priključek pravilno obrnjen – nikar ne potiskajte priključka v vtičnico "na silo".

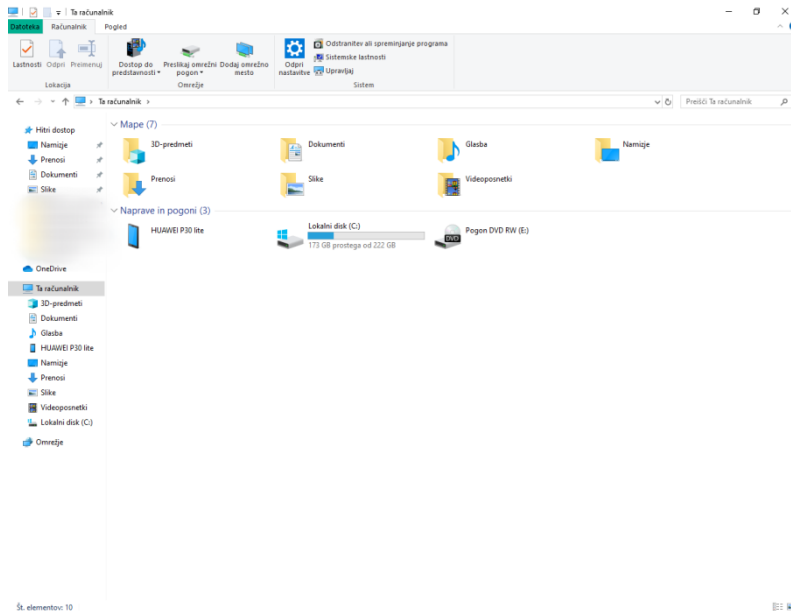

Na zaslonu telefona se bo izpisalo sporočilo "**Povezan s PC**". Ob prvem priklopu se bo računalnik "seznanil" z vašim telefonom, kar lahko traja nekaj minut. Pri nekaterih telefonih se bo ob priključitvi na računalnik, na zaslonu pokazal seznam "**Uporabi USB za**", ko izberemo kaj želimo storiti. Če se na telefonu ne pokaže to okno, lahko nadaljujemo z naslednjim korakom.

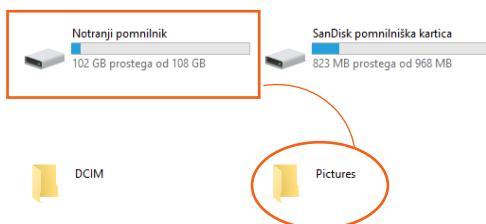
V našem primeru bomo izbrali 'Prenesi fotografije'!

Do vsebine na telefonu lahko dostopamo tako, da kliknemo na gumb "Start" in v meniju izberemo "Ta računalnik" (ali variacijo imena) ali pa izberemo "Raziskovalec" in nato ob strani izberemo "Ta računalnik". Odpre se nam novo okno, kjer izberemo "Odstranljiv disk" ("Removable Disk") ali v našem primeru, ime našega telefona.

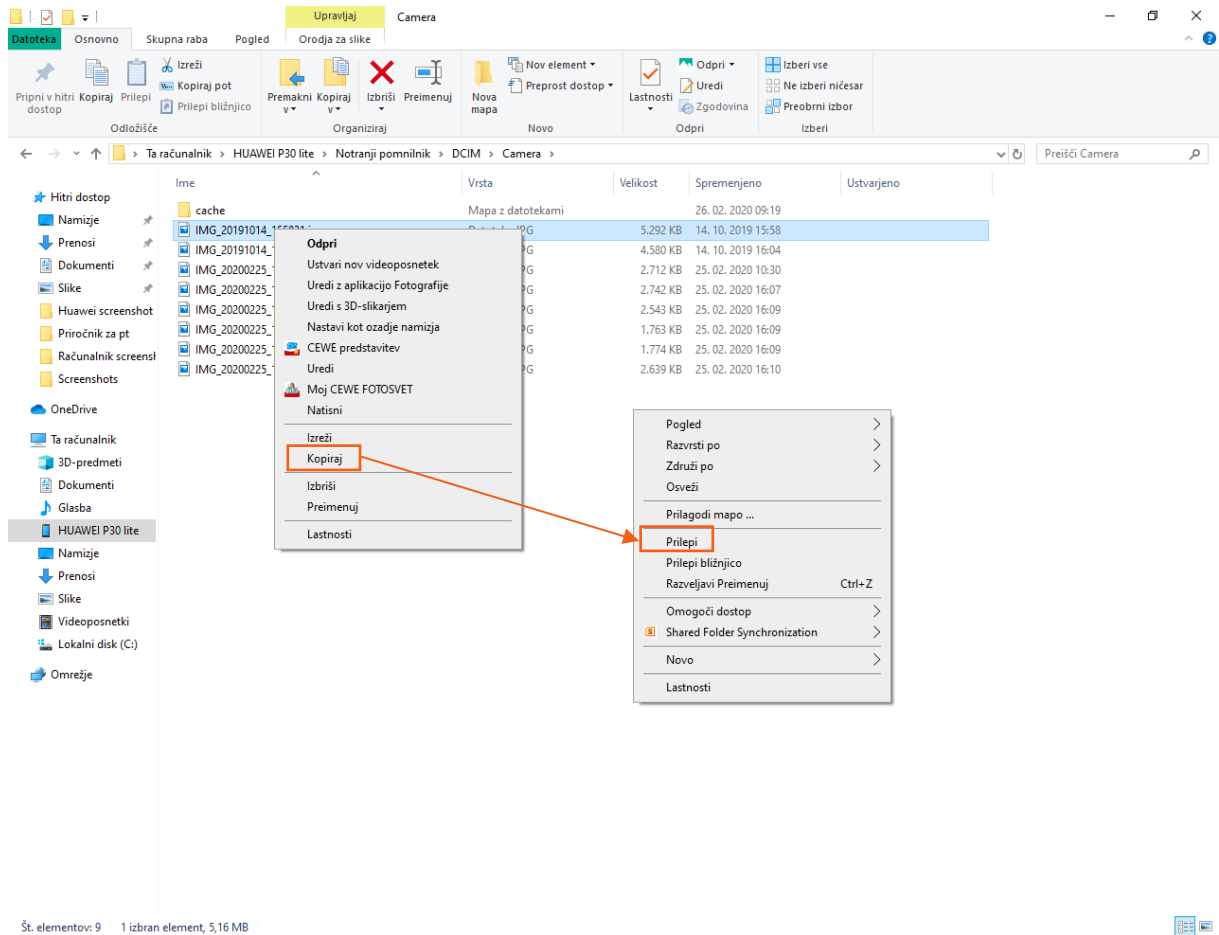
V primeru, da imamo v telefonu vstavljeno SD kartico (spominska kartica), se odpreta dve možnosti shranjevanja, torej pomnilnika telefona ali pa mapa SD kartice. V našem učnem primeru smo slike shranili v notranji pomnilnik.

Ne glede na to, katero mapo odpremo (to je odvisno kam smo shranjevali fotografije), se fotografije nahajajo v mapi "DCIM" ali Slike ("Images").

Ob odprtju mape "DCIM" se nam prikaže njena vsebina – fotografije, ki smo jih posneli s telefonom. Slike si lahko sedaj ogledamo na zaslonu računalnika in si jih tudi shranimo na računalnik za kasnejši ogled.

Sliko shranimo na računalnik tako, da se s kazalcem miške postavimo na želeno fotografijo in z desnim klikom priključimo meni, v katerem izberemo **Kopiraj** ("Copy"). Nato se postavimo v mapo na računalniku, kamor želimo fotografije shraniti in z desnim klikom priključimo meni, v katerem izberemo **prilepi** ("Paste").

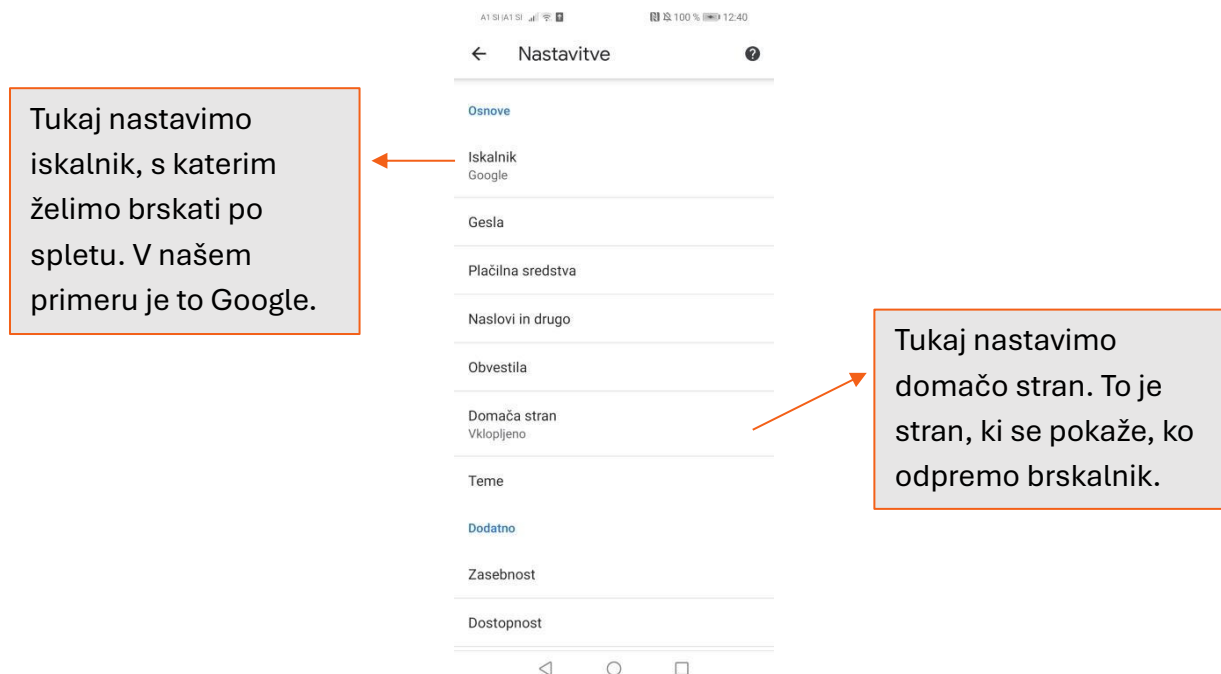

6. INTERNET

Pametni telefon vam omogoča dostop do celotnega spleta. Lahko se povežete s pomočjo mobilnih podatkov ali Wi-Fi, tako kot je opisano v točki 4 Nastavitve. Wi-Fi je brezžična povezava z internetom, ki nam omogoča brskanje po spletu. Za večino brezžičnih povezav potrebujemo geslo, uporabljamo pa ga lahko neomejeno. Poleg Wi-Fi pa imamo preko našega mobilnega operaterja zakupljene tudi mobilne podatke, ki jih uporabljamo, ko Wi-Fi povezava ni na voljo. Večinoma je prenos podatkov omejen, od našega paketa oziroma od količine zakupljenih podatkov. Odvisno je pa tudi, koliko časa brskamo po internetu. Razlika je, če uporabljamo samo Gmail račun, ki porabi minimalno mobilnih podatkov ali pa gledamo multimedijske vsebine, kjer je poraba veliko večja. Ne glede na to ali uporabljamo Wi-Fi ali pa mobilne podatke, pri načinu brskanja po spletu ni razlik.

Ko prvič vklopite telefon se avtomatično povežete s podatkovno storitvijo operaterja mobilnega omrežja. V nastavitvah morate vklopiti mobilne podatke in že lahko pričnete z brskanjem po vaših priljubljenih straneh. Prenos podatkov se zaračunava po ceniku mobilnega operaterja oziroma je odvisen od paketa in pogodbe, ki ste jo podpisali s ponudnikom mobilnih storitev. Če pa ste doma ali pa nekje, kjer imate dostop do Wi-Fi povezave, se lahko povežete nanjo.

V meniju poiščemo ikono brskalnika (navadno je ta v obliki globusa, lahko pa je že nameščen brskalnik npr. Chrome). Prvič, preden začnemo brskati je priporočljivo, da najprej odpremo tri črtice/pikice. Ko se odpre, kliknemo na nastavitve in tam nastavimo domačo stran in izbrani iskalnik. Tako bomo vsakič, ko odpremo brskalnik prišli na domačo spletno stran (Google).

Kakšna je razlika med brskalnikom in iskalnikom? Brskalnik je aplikacija, s katero brskamo po spletu npr. Chrome, Firefox, Opera, iskalnik pa pripomoček za iskanje spletnih strani. Med te štejemo npr. Google, Yahoo, Bing.

Brskanje po spletnih straneh je zelo enostavno. V iskalniku v okence vpišemo iskalni niz, npr. TV spored, vreme,... Že ko začnemo vpisovati v okence iskalni niz, se nam prikažejo predlogi zadetkov. Če je iskana spletna stran med predlogi lahko na predlog, ki ustreza našemu iskanju, kliknemo nanj in potrdimo z Enter.

Spletno stran pregledujemo s pomočjo potegov (gor/dol, levo/desno).

Vrnitev na domačo stran.

Več možnosti.

Iskalno polje.

Iskalnik predlogi. Če je kateri od njih naše iskalno geslo lahko

Če za domačo stran izberemo Google, je to prva naša stran. S klikom na polje, lahko začnemo z iskanjem.

Če želimo iskati po spletu brez beleženja

Spletne strani, ki smo jih shranili. Shranimo jih lahko s klikom na zvezdico.

Iskalno geslo.

Zgodovina našega iskanja po spletu.

Zgodovina prenosov.

Seznam zadetkov. Tisti, ki so na prvi strani, so najprimernejši za naše iskanje.

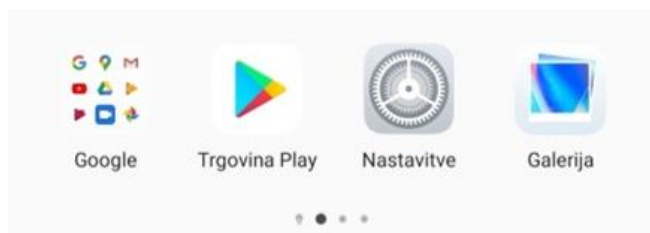
NALOGA 9

Če še nimate nameščenega brskalnika Google Chrome, pojdite v Trgovino Play in ga namestite. Ko ste to opravili, ga odprite in opravite naslednje naloge:

- Vtipkajte Simbioza v iskalno vrstico in odprite našo spletno stran.
- Omenjeno spletno stran shranite med zaznamke.

7. APLIKACIJE

Aplikacije so programi, ki delujejo znotraj telefonskih operacijskih sistemov. To pomeni, da so telefoni opremljeni z različnimi programi. Na Android pametnih telefonih se knjižnica različnih programov imenuje Trgovina Play. Poleg tega morate za dostop do Trgovine Play imeti Gmail račun. Za uporabo Trgovine Play potrebujete dostop, morate biti povezani na internet preko brezžičnega interneta Wi-Fi ali preko mobilnih podatkov.

POMEMBNO

- **V Trgovini Play je veliko število različnih aplikacij. Nekatere od njih so tudi plačljive, zato pri nalaganju aplikacij bodite pozorni. Če tega ne boste opazili že takoj, vas bo na plačljivost opozoril program v samem postopku nalaganja aplikacije. V primeru, če plačila ne želite izvesti, postopek enostavno samo prekinete.**

Za uporabo aplikacij potrebujete mobilne podatke, v kolikor nimate dostopa do Wi-Fi. Če nismo doma na hišnem internetu ali nimamo Wi-Fi povezave, je dobro vedeti kakšen porabnih mobilnih podatkov je posamezna aplikacija. Ko zakupljene mobilne podatke porabimo, bo dodatna poraba na našem računu posebej obračunana.

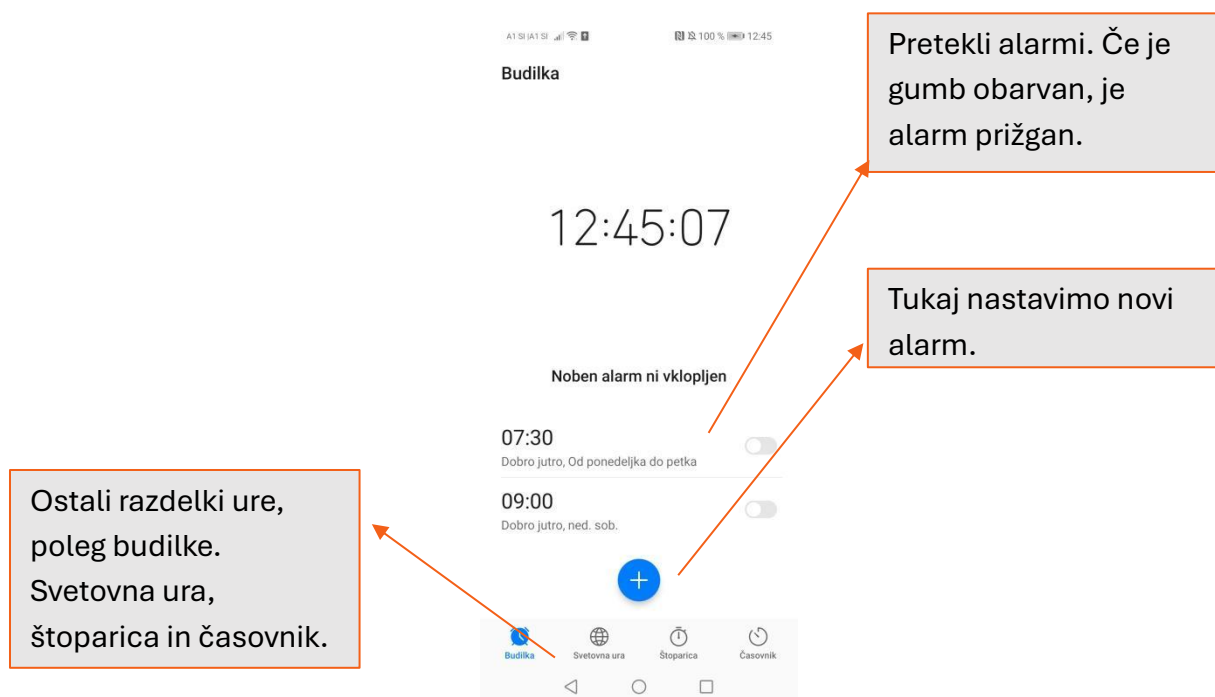
Vedeti moramo tudi, da uporaba aplikacij dodatno porablja napolnjenost baterije.

Za delovanje aplikacije Google Maps boste morali vključiti tudi Lokacijo, če boste želeli boljše delovanje. Funkcijo vklopite med Nastavitvami ali v opravljeni vrstici. Simbol je .

7.1.Ura

Ura je aplikacija, ki jo ima večinoma telefonov že naloženih. Aplikacija vsebuje naslednje nastavitve:

- Budilka → pri budilki si lahko nastavimo več alarmov (npr. 8.00, 8.15, 08.30...), zvok, glasnost. Poleg tega imate možnost nastavitve budilke, da vsak dan znova zvoni (npr. ponedeljek, torek, sredo..).
- Štoparica,
- Odštevanje časa,
- Ogléd svetovne ure².

7.2.Koledar

Koledar ima različne oblike, in sicer letni, mesečni, tedenski in dnevni koledar. Če imamo dogodek ali pa sestanek, kosilo s prijateljem, ki ga ne želimo pozabiti, si lahko to zabeležimo v koledarju. Postopek je naslednji:

- Tapnemo na gumb za dodajanje dogodkov. Znak, ki ga tapnete izgleda kot **plus +**.
- Ko kliknemo na + izberemo začetni ter končni datum, naslov dogodka. Izberemo lahko tudi, da nas telefon opomni.

² Pri pametnih telefonih se ura ob menjavi letnih časov premakne samodejno.

Koledar ima tudi možnost, da se dogodki ponavljajo. Lahko ga uporabimo, če želimo, da nas opomni na rojstne dneve naše družine in prijateljev. Če imate Google račun, se lahko povežete z njim. Tako boste na vseh napravah povezani z elektronskim računom. S pomočjo elektronskega računa bomo dobili obvestilo na datum vnesenega dogodka. Ko nastavimo parametre dogodka, tapnemo "Shrani" in dogodek bo dodan v naš koledar. Dogodek lahko tudi zberemo s klikom na izbran dogodek. Ko tapnemo na izbran dogodek se nam bodo prikazali vsi dogodki, ki jih imamo tisti dan. Izberemo tistega, ki ga želimo zbrisati in samo tapnemo na ekranu zgoraj "**Briši**".

Dneve izberemo s klikom in pregledamo dogodke za izbrani dan.

Možnost letnega, mesečnega, tedenskega in dnevnega koledarja z opisom obveznosti.

Ustvarjanje novega dogodka.

NALOGA 10

Sedaj, ko ste spoznali delovanje koledarja, opravite naslednje naloge:

- Vnesite rojstni dan svoje družine in bližnjih prijateljev.
- Vnesite opomnik, ko se boste udeležili Simbiozinih delavnic.
- Vnesite opomnik za kosilo ali kavo s prijateljem.

7.3. Elektronska pošta – Gmail

Gmail je najpogostejša aplikacija za spletno pošto na telefonu. Namenjena je prejemanju in pošiljanju elektronskih sporočil. Prvi korak je, da si ustvarimo svoj Gmail račun, preko katerega bomo upravljali elektronsko pošto.

Potek registracije Gmail-a (elektronske pošte):

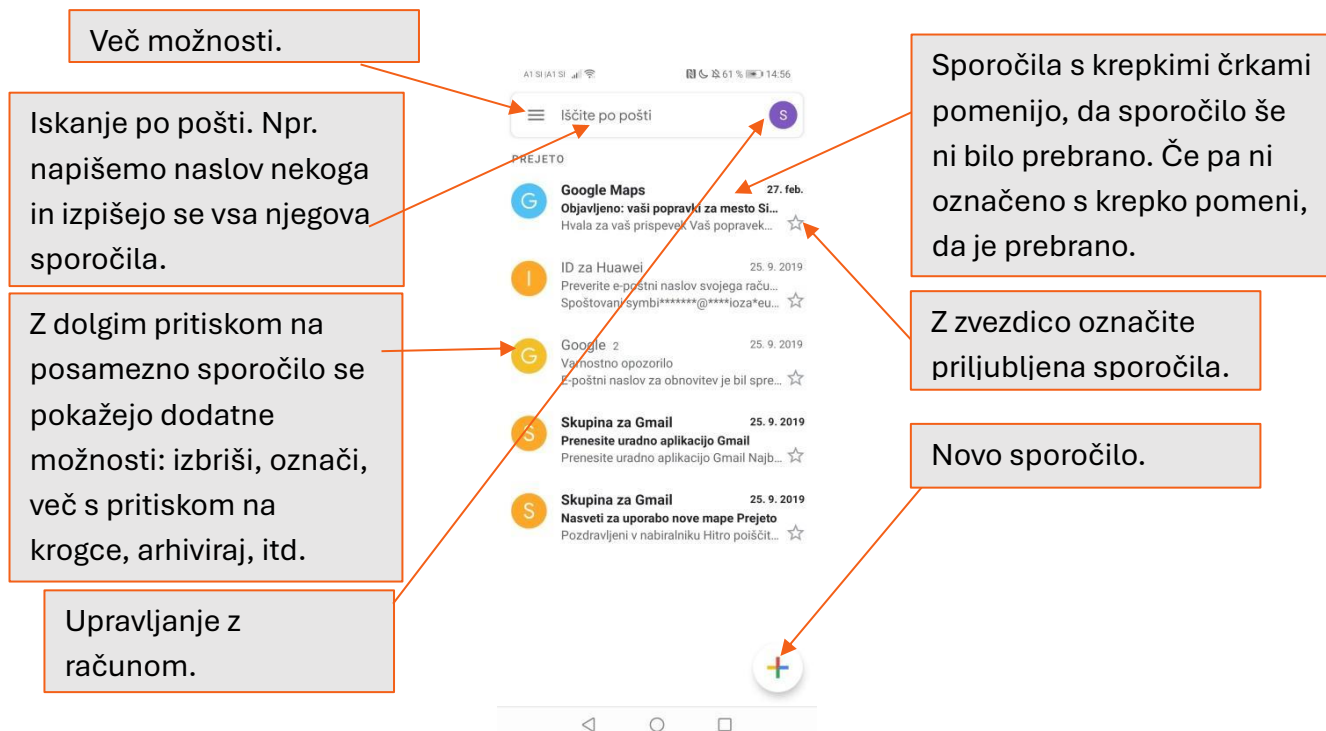
- Vpišete svoje ime in priimek, datum rojstva in spol.
- Izbira gesla (izberite si takšni geslo, da si ga boste lahko zapomnili).
- Potrditev pogoje za uporabo Gmaila.

Najprej izberete katero e-pošto želite oziroma imate. Če še nimate elektronske pošte ali pa imate Gmail, izberite Google.

Če že imate Gmail račun izpolnite polje in kliknite 'Naprej', kjer boste morali vpisati še geslo.

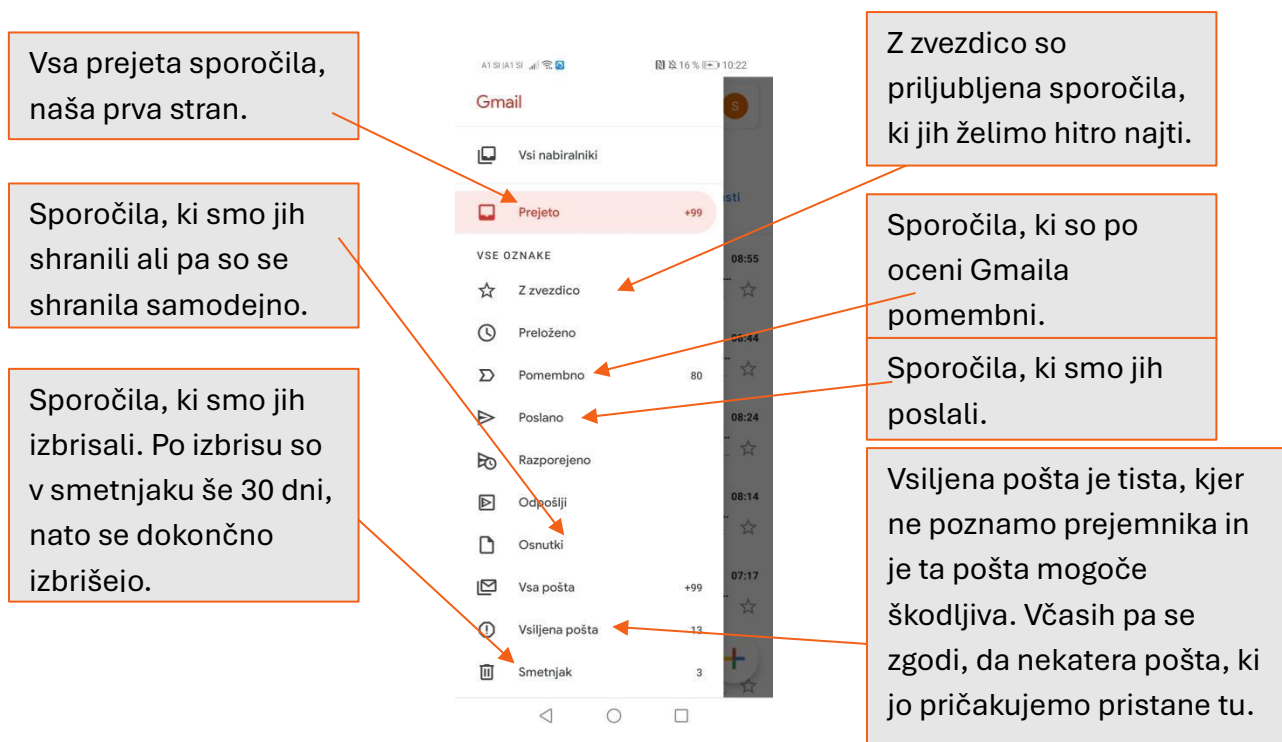
Za nov račun kliknite 'Ustvarite račun' in izberite možnost 'Zase'!

Po potrditvi je vaš račun ustvarjen. Aplikacija vas nato pelje na začetno stran, »Prejeta sporočila«. Odpiramo le elektronska sporočila, katerih pošiljatelja poznamo ali pa smo se sami naročili na sporočila (npr. Spar trgovina, upravnik stavbe, Simbioza...). Prav tako moramo biti pozorni na sporočila, ki zahtevajo osebne podatke. Običajno se osebni podatki nikoli ne posredujejo preko elektronske pošte, če pa že, potem moramo pošiljatelja poznati in vedeti, zakaj podatke zahteva. Če nismo prepričani, se raje prej z nekom posvetujmo.

Nova sporočila napišemo s pritiskom na "+". V okence "Za" vpišemo naslovnikov elektronski naslov, "Zadeva" je naslov našega sporočila, kjer napišemo kaj se nahaja v sporočilu (npr. Program Simbioza – oktober 2020). Tako naslovnik že takoj lahko ve, kakšna je vsebina sporočila. V "**Novo e-poštno sporočilo**" pa napišemo naše sporočilo (npr. Pozdravljeni, v priponki vam pošiljamo novi program, ki se bo odvijal v mesecu oktobru).

7.3.1 Spletni bonton – netiketa

Spletni bonton, pogosto imenovan tudi netiketa (iz angleške besede "netiquette"), so pravila in smernice za obnašanje na internetu, ki pomagajo ustvarjati prijetno in spoštljivo spletno okolje. Ta pravila vključujejo spoštovanje do drugih uporabnikov, odgovorno in premišljeno komuniciranje ter zaščito zasebnosti in osebnih podatkov. Tukaj je nekaj osnovnih načel netikete:

1. **Spoštovanje drugih:** Vedno bodite vljudni in spoštljivi do drugih uporabnikov. Žaljenje, poniževanje ali nadlegovanje niso sprejemljivi.
2. **Jasna in premišljena komunikacija:** Pisanje sporočil in komentarjev naj bo jasno in razumljivo. Uporabljajte pravilno slovnico in pazite na ton sporočil, da ne boste nenamerno prizadeli drugih.
3. **Izogibanje konfliktom:** Čeprav se lahko zgodi, da se ne strinjate z nekom, poskušajte konflikte reševati mirno in konstruktivno. Ne vpletajte se v spletne prepire in ne odgovarjajte na provokacije.
4. **Uporaba velikih črk:** Pisanje z velikimi črkami se v spletnem svetu razume kot vpitje, zato se temu izogibajte.
5. **Zaščita zasebnosti:** Ne delite osebnih podatkov, kot so naslovi, telefonske številke in bančni podatki, ter spoštujte zasebnost drugih.
6. **Pristojnost pri deljenju vsebin:** Preden delite vsebine (npr. članke, slike, videoposnetke), preverite njihove vire in avtorstvo. Ne delite lažnih novic ali nepremišljenih informacij.
7. **Upoštevanje avtorskih pravic:** Spoštujte avtorske pravice in ne uporabljajte vsebin brez dovoljenja ali ustreznega navajanja virov.
8. **Ustrezna uporaba elektronske pošte:** Uporabljajte jasno temo, ohranite jedrnatost in upoštevajte pravila zasebnosti pri uporabi e-pošte.
9. **Odgovornost za lastna dejanja:** Zavedajte se, da so vaša dejanja na spletu javna in lahko vplivajo na vaš ugled. Bodite odgovorni in premišljeni pri objavljanju in komentiranju.

10. **Pomoč novincem:** Bodite potrpežljivi in pripravljeni pomagati novim uporabnikom interneta, da se bodo lažje vključili in se naučili pravil spletnega bontona.

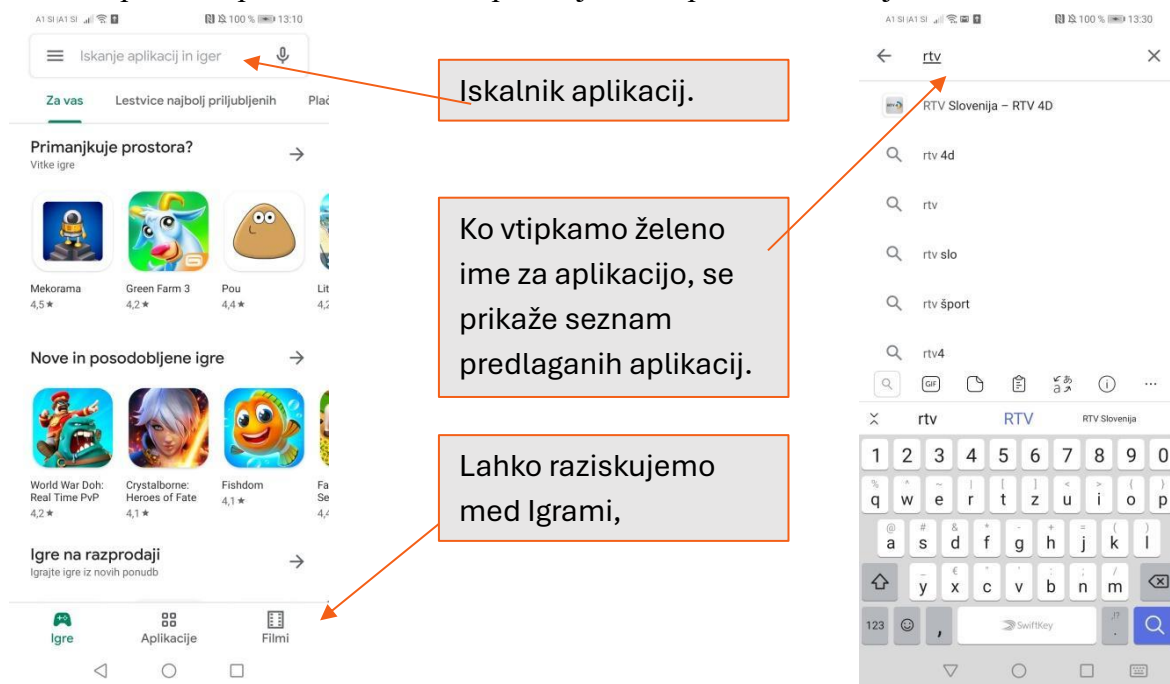
Upoštevanje teh pravil pomaga vzdrževati prijetno, spoštljivo in varno spletno okolje za vse uporabnike.

7.4. Namestitev aplikacij

Namestitev aplikacij na pametni telefon je zelo enostavna. Postopek za iskanje aplikacije:

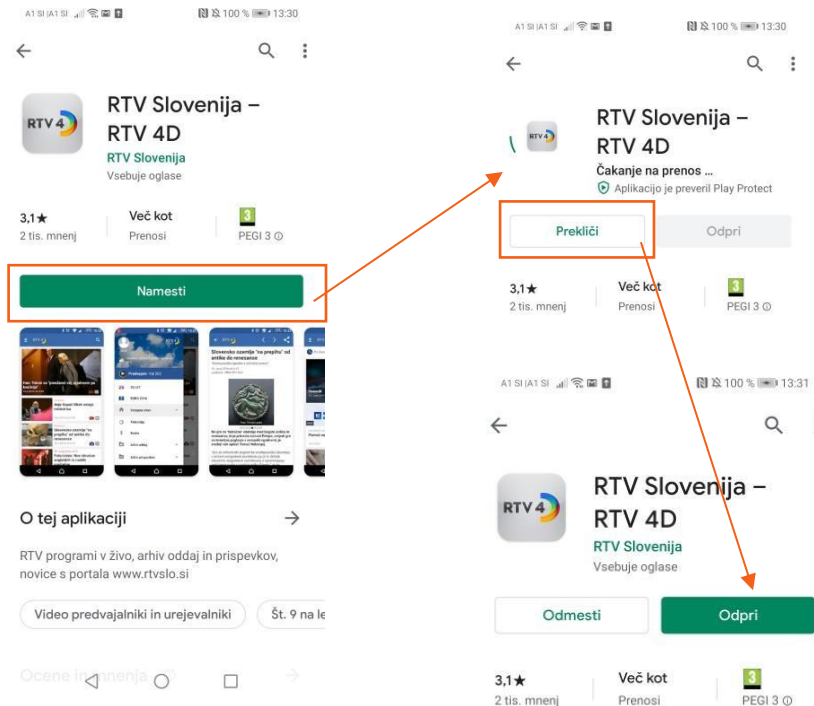
- Odprete Trgovino Play.
- V iskalno polje vtipkamo ime želene aplikacije, npr. Facebook.
- Nato se pokažejo rezultati pod iskanim imenom.
- Kliknemo na izbrano aplikacijo.
-

V primeru, da nismo prepričani, kako se aplikacija imenuje lahko samo vtipkamo ključne besede npr. rtv in prikazale, se bodo aplikacije, ki so povezane z rtv-jem.

Ko izberemo aplikacijo, ki jo želimo namestiti opravimo naslednje korake, in sicer:

- Pod imenom aplikacije, se pojavi tipka **"Namesti"** (**"Install"**)
- V primeru, da smo si premislili in ne želimo prenesti aplikacije pritisnemo **"Prekliči"** (**"Cancel"**).
- Če se prikaže seznam pravic dostopa do aplikacije, ki nam prikaže, v katera področja naše naprave bo aplikacija dostopala, pritisnemo na **"V redu"** (**"OK"**). Program nas nato popelje nazaj na stran aplikacije, medtem ko se aplikacija v ozadju prenaša na naš telefon.
- Aplikacija je pripravljena na uporabo, ko na strani vidimo **"Odpri"** (**"Open"**) na vrhu zaslona.

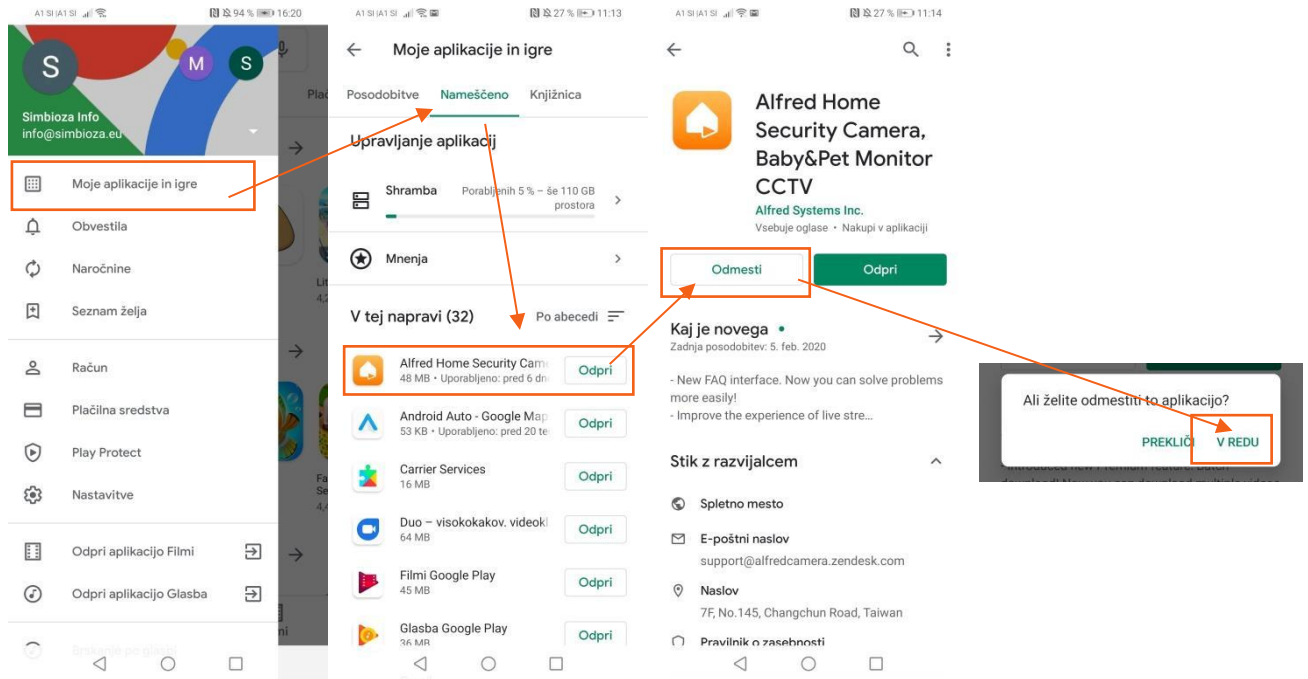
Pregled aplikacij, ki jih imamo nameščene na našem telefonu, lahko najdemo v Nastavitvah v meniju Aplikacije.

7.5. Odstranitev aplikacije

Če aplikacije ne potrebujemo več, oziroma bi radi sprostili nekaj pomnilnika na našem telefonu, jo lahko tudi odstranimo.

Za začetek, na telefonu izberemo ikono Trgovina Play. Z dotikom na simbol s tremi črticami, se nam iz leve strani prikaže nov meni z dodatnimi možnostmi. Izberemo **"Moje aplikacije in igre"**.

Če želimo odstraniti aplikacijo izberemo **"Nameščeno"**, nato se dotaknemo aplikacije, ki jo želimo odstraniti. Odpre se nam novo okno s podrobnostmi o aplikaciji, ki je zelo podobno tistemu pri poteku nameščanja in tam pritisnemo na **"Odmesti"**. Še enkrat potrdimo, da želimo aplikacijo **odmestiti** in aplikacije ni več na našem telefonu.

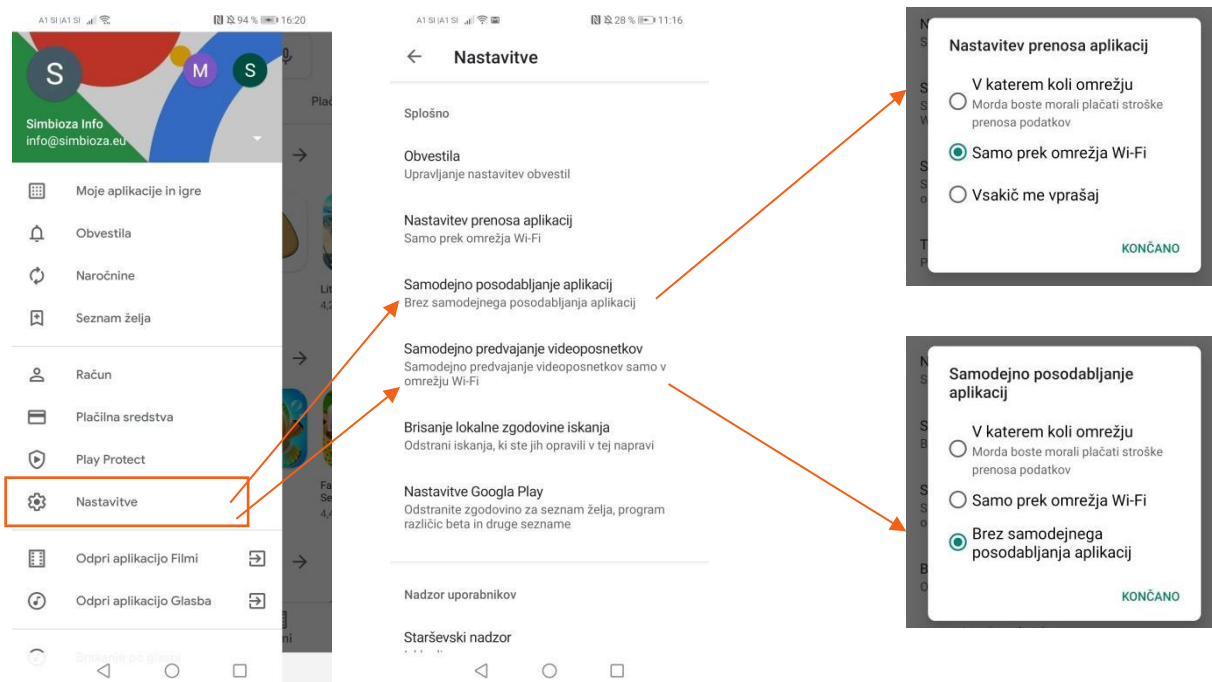
Z dotikom na **"Knjižnico"** lahko preverimo, katere aplikacije smo odstranili, oziroma jih imamo na drugih napravah sinhroniziranih z našim računom.

Telefon potrebuje nekaj trenutkov, da aplikacijo odstrani iz pomnilnika. Ko je potek odstranjevanja končan, se v istem trenutku pokaže gumb, da je aplikacija ponovno na voljo za namestitvev.

7.6. Posodobitve aplikacije

V Trgovini Play ob strani kliknemo na tri črtice in tam odpremo nastavitve. Tukaj je več možnosti za posodobitve aplikacij.

Tukaj imamo možnost, da se aplikacije posodablajo samodejno, ali pa jih ročno posodobimo, ko želimo. Pomembno, je da vse posodobitve delamo z Wi-Fi omrežjem. Prednost samodejnih posodobitev je ta, da so aplikacije vedno posodobljene, slaba stran samodejnih posodobitev je, da se baterija hitreje prazni. Pri ročnih posodobitvah pa se zna zgoditi, da kdaj pozabimo posodobiti aplikacije in so zaradi tega lahko počasnejše oz. ne bodo več delovale pravilno.

V primeru ročnega posodabljanja aplikacij, telefona ne uporabljamo, saj bo postopek hitrejši. V razdelku s tremi črticami kliknemo **Moje aplikacije in igre**. Pri razdelku **"Posodobitve"** bodo na seznamu vse aplikacije, ki potrebujejo posodobitve. Lahko kliknemo na gumb **"Posodobi vse"**, ali pa izberemo samo tiste izbrane in jih s klikom na gumb **"Posodobi"** posodobimo. Ko ne bo več aplikacij za posodobitev, bo seznam prazen.

NALOGA 11

Pojdite v Trgovino Play in posodobite vse aplikacije, ki so na voljo za posodobitev.

7.7. Oblačne storitve in videokonferenčna orodja

Google Meet, ZOOM in MS Teams so priljubljena orodja za spletne sestanke in sodelovanje na daljavo. Google Meet je del ekosistema Google Workspace, omogoča videokonference in skupno rabo zaslona z integracijo drugih Google storitev. ZOOM je znan po svoji enostavnosti uporabe in zanesljivosti, ponuja različne funkcije, kot so spletni seminarji, sobe za ločene sestanke in snemanje srečanj. MS Teams je del Microsoftovega paketa Office 365 in združuje klepet, video sestanke, shranjevanje datotek ter integracijo z drugimi Microsoftovimi aplikacijami, kar olajša sodelovanje in produktivnost v poslovnem okolju.

Google Drive in OneDrive sta priljubljena storitvi za shranjevanje in deljenje datotek v oblaku. Google Drive je del ekosistema Google Workspace, omogoča shranjevanje, urejanje in deljenje dokumentov, preglednic, predstavitev in drugih vrst datotek. Ponuja integracijo z Google Dokumenti, Preglednicami in Diapozitivi, kar omogoča sodelovanje v realnem času. OneDrive je Microsoftova storitev za shranjevanje v oblaku, ki je tesno povezana s paketom Office 365. Uporabnikom omogoča shranjevanje, sinhronizacijo in deljenje datotek ter dostop do njih iz različnih naprav. OneDrive se integrira z Microsoft Office orodji, kot so Word, Excel in PowerPoint, kar omogoča brezhibno urejanje in sodelovanje na dokumentih.

PRAKTIČNI PRIMERI IN POVEZAVE

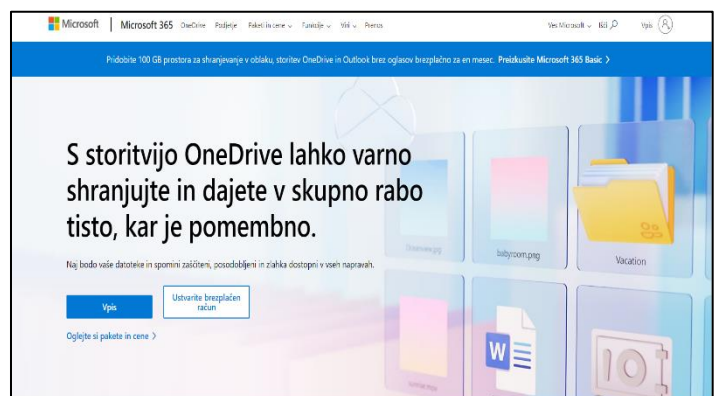
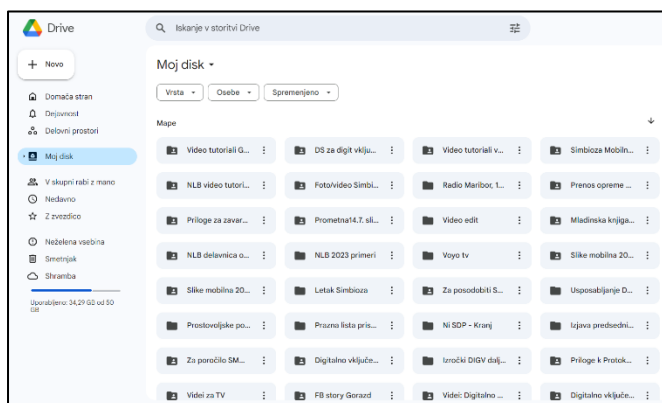
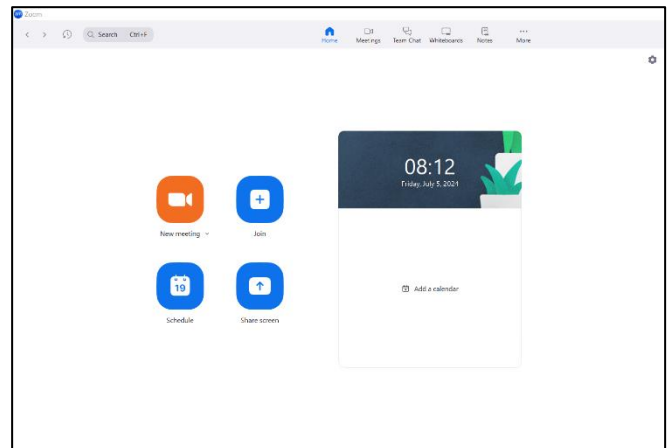
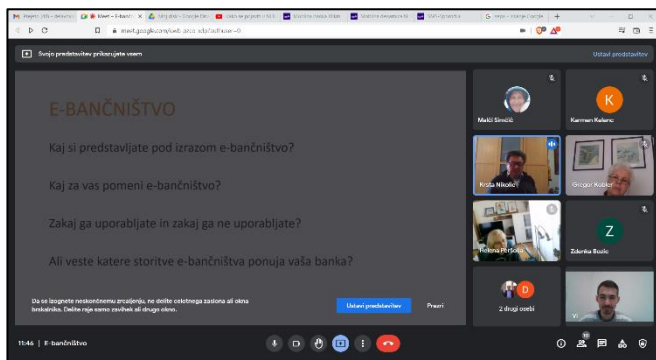
<https://www.microsoft.com/en-us/microsoft-365/onedrive/online-cloud-storage>

<https://www.google.com/drive/>

<https://www.microsoft.com/en-us/microsoft-teams/log-in>

<https://zoom.us/>

<https://meet.google.com/>

7.8. Komunikacijska orodja in Viber

Viber aplikacija se uporablja za pošiljanje sporočil, videov, slik ter klicanje. Uporabnikom omogoča takojšnje pošiljanje podatkov ter sporočanje. Viber ponuja uporabo skupinskih klepetov, videokonferenčnih klicev ter pošiljanje individualnih sporočil. Klicanje in pošiljanje sporočil sta med uporabniki Vibra brezplačna, a za delovanje potrebujeta povezavo do interneta, ki jo omogočimo s povezavo na brezžični internet Wi-Fi ali z uporabo zakupljenih mobilnih podatkov pri operaterju.

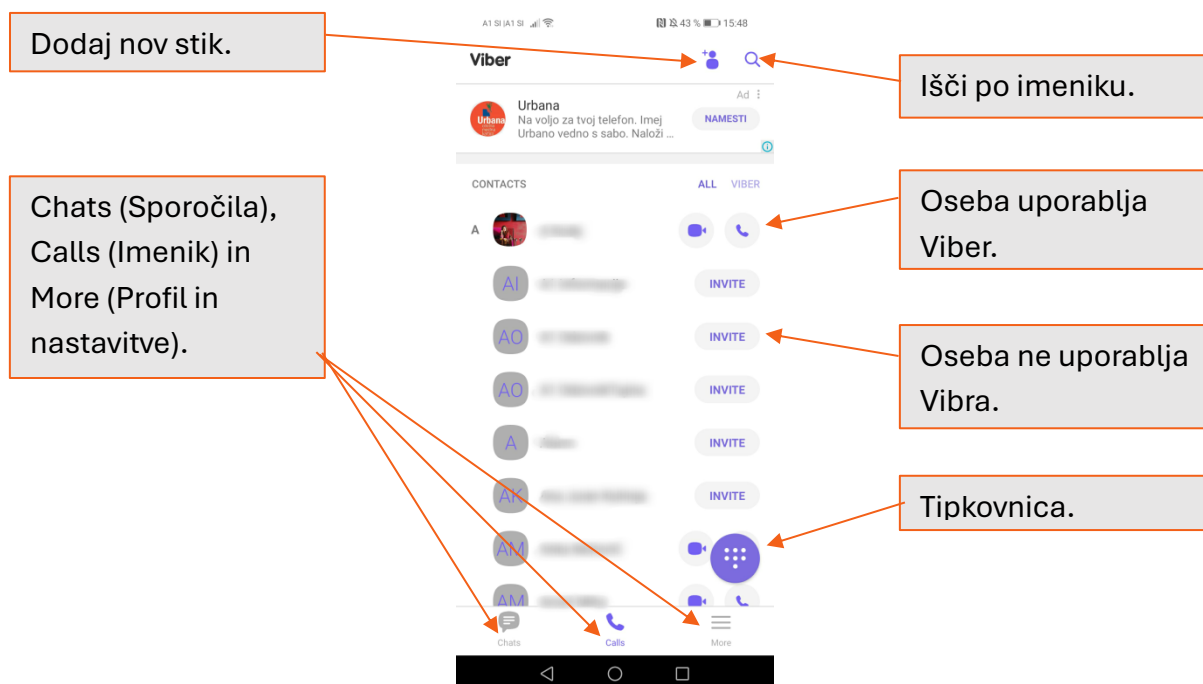

Namizje aplikacije Viber

Opravična vrstica aplikacije Viber je razdeljena v tri glavne razdelke. Tu se nahajajo pogovori (Chats), seznam klicev in kontakti (Calls) in Več (More). Spodaj si lahko pogledamo običajno namizje aplikacije Viber.

Pod kontakti si lahko izberemo poljubno osebo za pogovor in kliknemo na njeno ime, npr. Simbioza.

POZOR: Tisti, ki imajo desno od prikazne slike in imena napis »Invite« pomeni, da Vibra nimajo naloženega na svoji napravi in da klica ne bomo mogli izvesti preko Vibra. S klikom na »Invite« lahko to osebo povabimo, da preizkusi aplikacijo Viber.

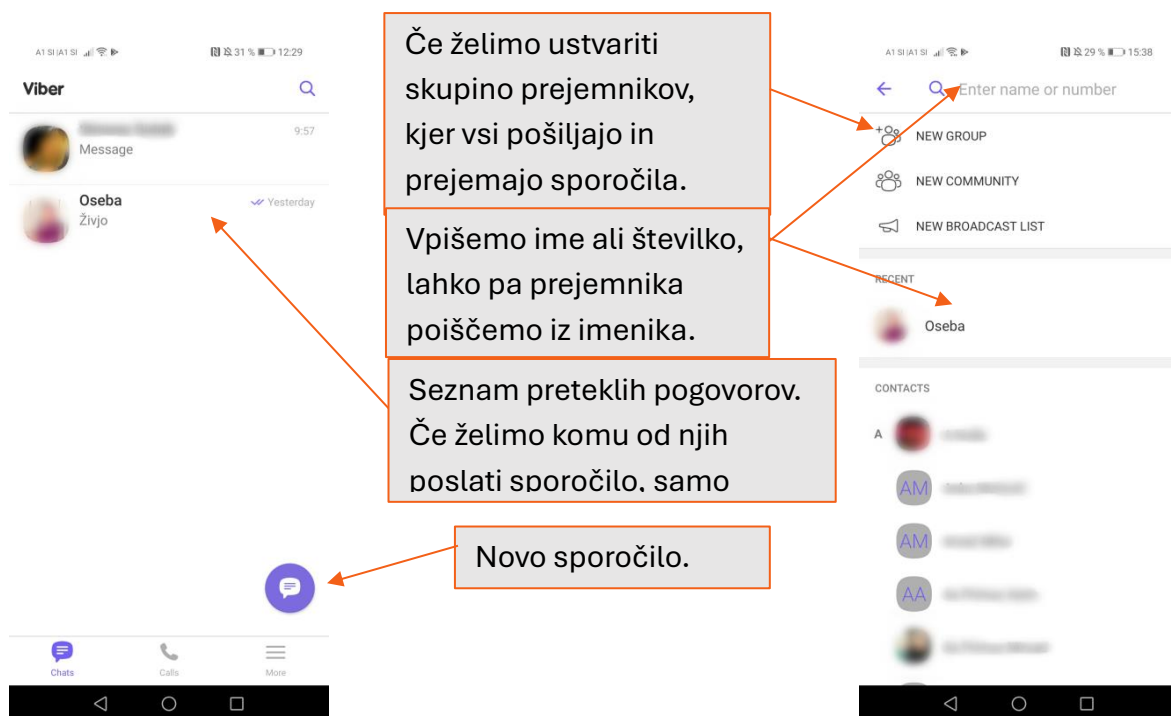

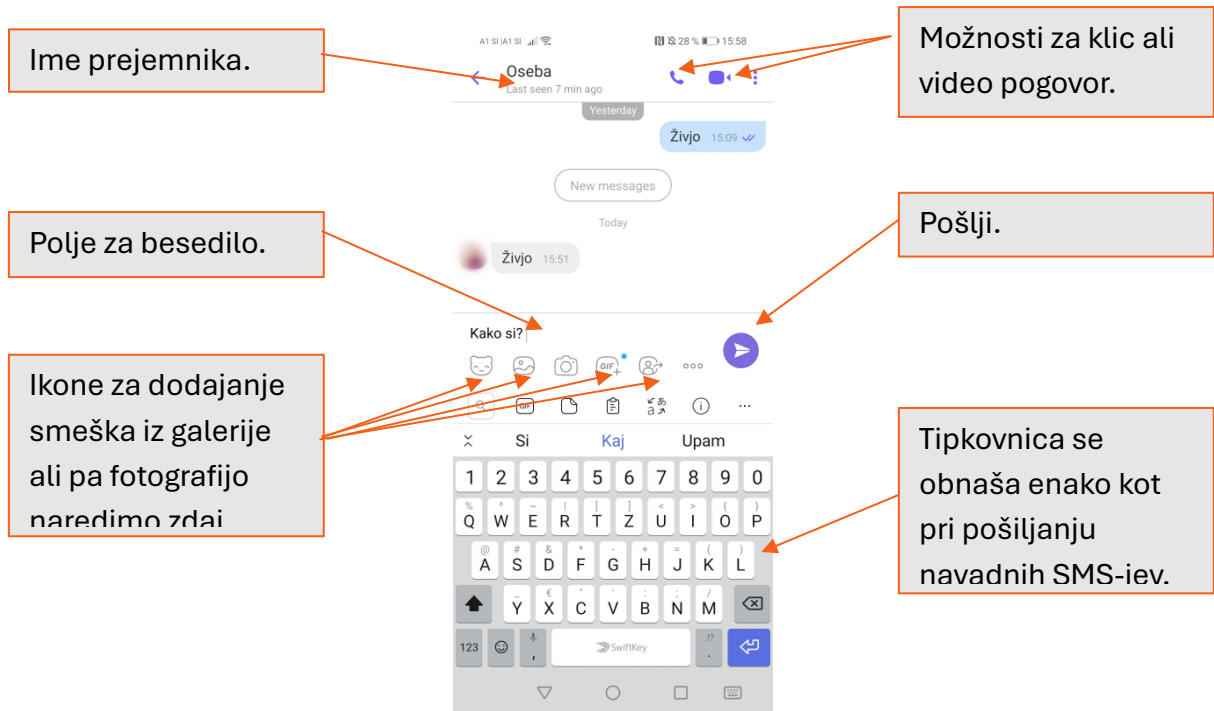
Klicanje in sporočanje

Pri Vibru je klicanje in sporočanje zelo podobno načinu na telefonu. Če želimo nekoga poklicati, ga lahko poiščemo v imeniku ("Calls") in pritisnemo na slušalko. Če želimo, lahko izvedemo tudi video klic in v tem primeru pritisnemo na ikono kamere ob imenu. Obe opciji sta brezplačni, za delovanje potrebujemo le internetno povezavo, imeti pa jo mora tudi oseba, ki jo želimo kontaktirati.

Sporočilo pošljemo iz razdelka "Chats". Spodaj desno je ikona sporočila, ki jo kliknemo. Nato iz imenika izberemo osebo ali pa napišemo telefonsko številko. Takoj se nam odpre prostor za pisanje sporočila. Sporočilo, ki ga želimo poslati napišemo v polje "Type a message" in ko končamo z urejanjem, sporočilo odpošljemo s pritiskom na vijolični gumb na desni strani. Tako kot pri sporočilih lahko osebo, ki ji želimo poslati sporočilo izberemo iz že obstoječih sporočil. Postopek je potem enak kot prej.

Viber tako kot nekatere druge aplikacije ponujajo ustvarjanje skupinskih pogovorov. Tega ustvarimo tako, da po tem, ko kliknemo na ikono sporočilca desno spodaj, namesto prejemnika, pritisnemo na "New group" (nova skupina). Iz seznama kontaktov nato izberemo osebe, ki jih želimo v skupini in pritisnemo kljukico zgoraj desno in skupini napišemo sporočilo. Skupini lahko kasneje, če kliknemo na Group (Skupina), spremenimo ime in prikazno sliko.

Ime prejemnika.

Možnosti za klic ali video pogovor.

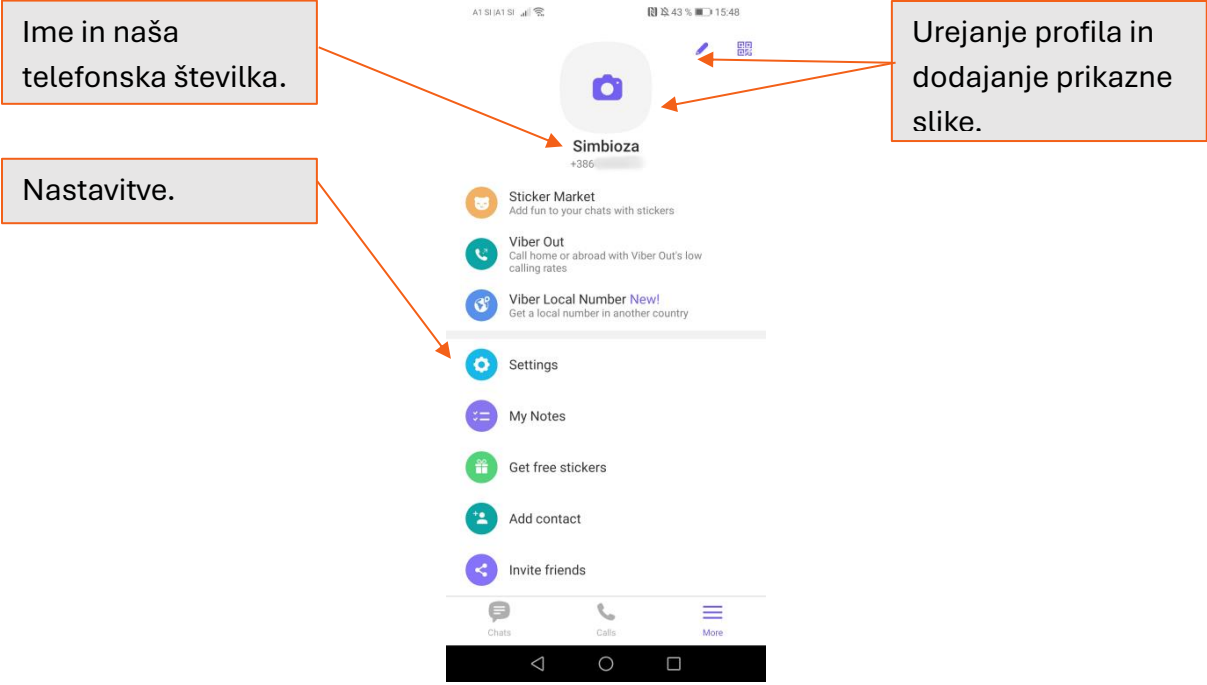
Polje za besedilo.

Pošlji.

Ikone za dodajanje smeška iz galerije ali pa fotografijo naredimo zdai

Tipkovnica se obnaša enako kot pri pošiljanju navadnih SMS-iev.

Razdelek More (več) nam omogoča spreminjanje našega profila v Vibru. Tu lahko dodamo prikazno sliko, spremenimo ime in spremenimo nastavitve (Settings).

Ime in naša telefonska številka.

Urejanje profila in dodajanje prikazne slike.

Nastavitve.

7.9. Seznam uporabnih aplikacij

- **Aplikacija Magda – prva aplikacija za starejše v Sloveniji:** novice, info točka, učilnica, telovadnica, dogodki, miselne igre, radio, izleti.
- **RTV Slovenija – RTV 4D:** RTV programi v živo, arhiv oddaj in prispevkov, novice s portala www.rtvsl.si.
- **Radio FM Slovenija:** Aplikacija, ki omogoča, da lahko poslušate slovenske radijske postaje.
- **LPP Vozni red:** predstavlja ažuren prikaz urnikov avtobusnih linij, ustrezne oznake avtobusnih postaj in izbrane smeri vožnje za posamezno linijo.
- **Urbana:** za plačevanje storitev LPP in plačevanje parkirnin.
- **Bicikelj:** Aplikacija za iskanje mest, kjer si lahko izposodite kolo.
- **zVEM:** nudi hiter in preprost dostop do izvidov, receptov in drugih dokumentov znotraj sistema eZdravje. Omogoča storitve, kot so: pregledovanje zdravstvene dokumentacije (izvidi, pooblastila in druga dokumentacija), pregledovanje izdanih in uporabljenih eReceptov, pregledovanje eNapotnic in eNaročil, pregledovanje čakalnih dob.
- **Triglav Vreme:** Aplikacija, ki vam omogoča zelo podrobne informacije o vremenu, hkrati pa vas bo opozarjala o kakršnihkoli ekstremnih vremenskih pojavih ali nevarnostih (toči, poplavam, izredno nizkih temperaturah, itd.).
- **Grem z vlakom:** Aplikacija Slovenskih železnic, ki prikazuje podatke o voznih redih vlakov na območju Slovenije in informacije o zamudah.
- **Trafika:** Aplikacija, ki združuje različne izdaje (časopise, revije, kataloge, knjige) vseh večjih založniških hiš v Sloveniji.
- **Odpiralni časi:** Odpiralni časi lokalnih podjetij v vaši bližini.
- **Google zemljevidi:** oziroma Google Maps nam omogoča, da si na našem pametnem telefonu pogledamo kje se nahaja določena ulica ali kako najhitreje priti do tja (ikono vidimo na zgornji sliki v modrem okvirju).
- **YouTube:** Za odprtje programa YouTube na seznamu programov kliknemo na ikono programa. Odpre se nam grafični vmesnik predvajalnika video posnetkov preko interneta.
- **Viber, Whatsapp, Facebook Messenger, Telegram:** komunikacijska orodja,
- **AMZS prometne informacije:** Poenostavitev pomoči v primeru okvare ali nesreče na cesti.
- **Miselne igre:** Sudoku, Vislice, šah..
- **Razmere na cestah:** Aplikacija, ki prikaže lokacijo, opis in dejansko stanje na cestah preko spletnih kamer v bližini dogodka.
- **Facebook, Instagram, X:** Spletna družbena omrežja,
- **Razglejmo.se:** Na podlagi lokacije pametnega telefona aplikacija odkriva ogledne točke in turistične lokacije.
- **TV Spored:** Ogled TV sporeda več kot 100 programov.
- **Google Drive, One Drive:** shranjevanje in deljenje datotek v oblaku,
- **Google Meet, MS Teams, ZOOM:** videokonferenčna orodja, ki omogočajo med drugim omogočajo tudi sodelovanje na izobraževanjih na daljavo (online).

8. VARNA UPORABA PAMETNEGA TELEFONA

- Varno hranite kodo PIN in PUK: PUK je varnostna koda, ki odklene SIM kartico v primeru trikratnega napačnega vnosa PIN kode. Dobite jo ob nakupu SIM kartice.
- Bodite previdni pri uporabi pametnega telefona v obmejnih območjih, saj lahko le-ta preskoči na tujega operaterja, kar lahko povzroči dodatne stroške. Svetujemo, da v nastavitvah nastavite izbiro operaterja na "ročno" in vedno izberete slovenskega operaterja.
- Preden se naročite na določeno vsebino, kadar sodelujete na primer v nagradnih igrah ali se vpišete v klube, se pozanimajte, na kaj se prijavljate, koliko bo to stalo in kako se je mogoče od storitve odjaviti.
- Čeprav je lahko prenos podatkov skoraj brezplačen, ima po navadi vsebina svojo ceno. Vedno preberite droben tisk.
- Nikoli ne odgovarjajte na zlonamerna SMS/MMS sporočila ali klice iz neznane številke (lažne številke iz tujine).
- Ne nameščajte aplikacij neznanega izvora, saj lahko predstavljajo vir okužbe vašega telefona.
- Med potovanjem v tujini priporočamo, da izključite možnost prenosa podatkov, saj lahko prenos podatkov (ene pesmi, filma in podobno) stane tudi več deset evrov.
- Večkrat povežite pametni telefon z računalnikom in prenesite pomembne podatke (imenik, slike...), da v primeru kraje, ne boste ostali brez vseh kontaktnih števil.

8.1 Uporaba E-storitev

Pri uporabi e-storitev:

- ne odpiramo ali ne odgovarjamo na sumljiva sporočila, ki naj bi jih poslale banke,
- ne vnašamo nobenih svojih podatkov in gesel, ker tovrstnih zahtev banke ne pošiljajo,
- ustvarimo močno geslo – uporaba spletnih storitev in aplikacij,
- vedno berimo kaj piše v storitvi, ki jo uporabljamo in se ob nejasnostih takoj obrnimo na kontaktni center pristojne institucije.
- izogibajmo se nagradnim igram in ne vpisujemo svojih podatkov na nepreverjenih spletnih straneh ali straneh, ki jih ne poznamo,
- vedno premislimo kaj delimo in s kom delimo kakšen podatek v sporočilu ali družabnem omrežju.

NAJPOGOSTEJŠE DIGITALNE PREVARE V PRAKSI

- **Ribarjenje prek e-pošte** (ang. »Phishing«): nanaša na goljufiva e-poštna sporočila, ki prejemnike prelisičijo, tako da delijo svoje osebne, finančne ali varnostne podatke.

- **Ribarjenje prek sporočil SMS** (ang. »Smishing« - kombinacija besed SMS in Phishing oz. lažno predstavljanje): je poskus prevarantov, da z besedilnimi sporočili pridobijo osebne, finančne ali varnostne podatke.
- **Ribarjenje prek telefonskih klicev** (ang. »Vishing« – kombinacija besed Voice in Phishing): je telefonska prevara, pri kateri prevaranti skušajo žrtev prelisičiti, da razkrije osebne, finančne ali varnostne podatke ali jim nakaže denar.

ŠE VEČ UPORABNIH NASVETOV NAJDETE NA: <https://www.varninainternetu.si/> .

9. E-STORITVE

E-storitve javne uprave označujejo storitve, ki jih državne institucije in javni sektor ponujajo preko digitalnih platform in elektronskih kanalov. Namen teh storitev je izboljšati učinkovitost, dostopnost in uporabniško izkušnjo pri interakciji med državljani, podjetji in javnim sektorjem. Glavni cilj e-storitev javne uprave je olajšati dostop do informacij, poenostaviti postopke, zmanjšati birokracijo in povečati transparentnost ter odzivnost javnega sektorja.

E-storitve javne uprave vključujejo:

1. **E-uprava:** omogoča elektronsko poslovanje z upravo, vključno s spletnimi obrazci za vloge, prijave, poročila in druge administrativne postopke.
2. **E-davki:** omogočajo državljanom in podjetjem, da elektronsko oddajajo davčne obrazce, poročajo o dohodkih, plačujejo davke in pridobivajo informacije o davčnih obveznostih.
3. **E-zdravstvo:** ponuja elektronske storitve za zdravstvene storitve, kot so rezervacije pregledov, naročanje zdravil, dostop do zdravstvenih podatkov in elektronsko posvetovanje z zdravniki.
4. **E-izobraževanje:** vključuje elektronske storitve za vpis v šole in univerze, elektronsko izobraževanje, dostop do ocen in šolskih informacij.
5. **E-socialne storitve:** ponujajo elektronske storitve za vloge za socialne pomoči, invalidske pokojnine, družinske prejemke in druge socialne ugodnosti.
6. **E-pravosodje:** vključuje elektronske storitve za elektronsko vložitev pravnih dokumentov, sledenje pravnim postopkom in dostop do sodnih odločitev.
7. **E-okolje:** ponuja elektronske storitve za spremljanje okoljskih kazalnikov, elektronsko poročanje o okoljskih vprašanjih in dostop do okoljskih podatkov.

Prednosti e-storitev javne uprave vključujejo zmanjšanje časovnih in finančnih stroškov za državljane in podjetja, izboljšanje preglednosti in odzivnosti javnega sektorja ter olajšanje administrativnih postopkov. Kljub temu pa je pomembno zagotoviti varnost in zaščito osebnih podatkov pri uporabi teh storitev.

9.1. E-zdravje: aplikacija zVEM ter spletni portal

NA KAJ POMISLITE, KO ZASLIŠITE POJEM Digitalna zdravstvena pismenost?

POJEM označuje uporabe informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT) v zdravstvenem sektorju.

- Gre za področje na stičišču medicinske informatike, javnega zdravja in poslovanja.

- Nanaša se na zdravstvene storitve in informacije, ki se dostavljajo ali izboljšujejo preko interneta in sorodnih tehnologij.
- Vsak posameznik pa za potrditev osebne identitete za uporabo digitalnih storitev, funkcionalnosti in orodij na področju zdravstva, potrebuje t.i. DIGITALNO IDENTITETO.

DIGITALNA IDENTITETA (<https://www.si-trust.gov.si/sl/>)

Predstavlja:

- sredstvo, s katerim v spletu dokažemo, da smo, za kogar se izdajamo;
- sodobno alternativo klasičnim osebnim identifikatorjem (npr. potni list, osebna izkaznica, zdravstvena izkaznica), izdano za zagotavljanje varnega in legitimnega e-poslovanja.

Kvalificirano digitalno potrdilo ima večina uporabnikov na trdem disku računalnika, lahko ga imamo tudi na posebni pametni kartici, elektronski osebni izkaznici ali USB ključku. Prevezamo preko spleta in ga uvozimo v brskalnik kot certifikat (uporabljamo tudi izven storitev SI-PASS).

smsPASS je enostavnejši za aktivacijo in uporabo, predvsem namenjen uporabi na mobilnih napravah. Mobilna identiteta smsPASS je način prijave v SI-PASS, ki s pomočjo enkratnega gesla, poslanega s kratkim sporočilom SMS, omogoča elektronsko podpisovanje dokumentov in zanesljivo identifikacijo uporabnika pri uporabi e-storitev. Aktiviramo preko spletnega portala SI-PASS (uporabljamo ga lahko le za storitve SI-PASS).

Za pridobitev smsPASS potrebujemo:

- uporabniški račun SI-PASS,
- mobilno telefonsko številko,
- moramo vnesti spletni zahtevek
- smsPASS,
- potrditi moram istovetnost na prijavnislужbi ali s svojim kvalificiranim
- digitalnim potrdilom.

KJE LAHKO ZAPROSIM ZA smsPASS/ digitalno potrdilo?

Prijavne službe za sprejem zahtevkov:

Upravne enote,

Do preklica tudi: Centri za socialno delo, Finančni uradi RS, Ministrstvo za pravosodje RS, Območne enote ZZZS.

DIGITALNA IDENTITETA

praktična raba na področju digitalne zdravstvene pismenosti

Kvalificirano digitalno potrdilo

- Gre za računalniški zapis , ki vsebuje podatke o imetniku in njegov javni ključ , poleg tega pa še podatke o izdajatelju digitalnega potrdila ter obdobje veljavnosti digitalnega potrdila .
 - Uporabljamo ga za digitalno podpisovanje , avtentikacijo uporabnika in šifriranje podatkov .
 - V Sloveniji jih izdajajo naslednji : Ministrstvo za javno upravo - (SIGEN-CA), Pošta Slovenije d.o.o. (Pošta@CA), Nova Ljubljanska banka d.d. (AC NLB), Halcom d.d. (Halcom CA).
-

Mobilna identiteta (smsPASS)

- Način prijave : preko pametnega mobilnega telefona .
 - Prijavo opravimo s pomočjo enkratnega gesla , ki ga posameznik prejme v obliki SMS sporočila .
 - Omogoča elektronsko podpisovanje dokumentov in zanesljivo identifikacijo uporabnika pri uporabi e-storitev .
 - Zanj lahko v Sloveniji zaprosimo na upravnih enotah .
-

Elektronska osebna izkaznica (eOsebna)

- Je biometrična , saj vsebuje čip s fotografijo in dvema prstnima odtisoma .
- Je elektronska , saj čip vsebuje kvalificirano digitalno potrdilo za elektronski podpis in elektronsko identifikacijo .
- Omogoča dostop do vseh državnih e-storitev ter digitalno podpisovanje dokumentov .

DIGITALNA IDENTITETA

praktična raba na področju digitalne zdravstvene pismenosti

Digitalno identiteto v praksi na področju digitalne zdravstvene pismenosti v Sloveniji lahko uporabljamo za naslednje storitve t.i. eZdravja:

- **eZVEM portal in mobilna aplikacija**
- **eNaročanja in eNapotnica**
- **eRecept**

Ob prijavi v portal, aplikacijo ali spletno stran izbrane storitve poleg digitalne identitete (tj. kvalificirano digitalno potrdilo, smsPASS, eOsebna) potrebujemo tudi t.i. uporabniški račun SI -PASS.*

***SI-PASS račun je nujen, saj podpira enotno prijavo in odjavo uporabnika iz vseh storitev eZdravja.**

Predstavlja enotno točka za preverjanje identitete različnih uporabnikov ter elektronsko podpisovanje vlog in ostalih dokumentov.

Praviloma se uporablja v okviru opravljanja posameznih elektronskih storitev (npr. portal zVEM).

Več o SI -PASS spletni prijavi in e - podpisu na uradni spletni strani si-trust.gov.si/sl/si-pass/

The SI-PASS logo features a stylized fingerprint icon to the left of the text "SI-TRUST SI-PASS". Below this, it reads "Storitev za spletno prijavo in e-podpis" and "Authentication and e-Signature Service".
Prijava v uporabniške strani SI-PASS
Prijavite se v svoj uporabniški račun SI-PASS, kjer lahko spreminjate nastavitve računa in pridobite smsPASS.
E-podpis dokumenta v SI-PASS
Elektronsko lahko podpišete svoj samostojni dokument ali preverite veljavnost kateregakoli elektronsko podpisanega dokumenta.

Portal **zVEM** je vaša vstopna točka do storitev **eZdravja**

Tu lahko dostopate do vaših napotnic, naročil, receptov, izvidov in drugih dokumentov ter uporabljate različne storitve eZdravja.

Vstop v zVEM

Za dostop potrebujete račun [SI-PASS](#).

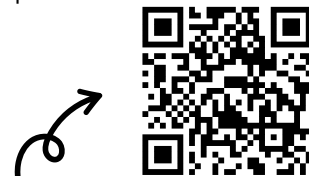
Naložite si mobilno aplikacijo zVEM

Pacientom omogoča varen spletni dostop do storitev eZdravja, kot so:

- eNaročanje
- eRecept
- pregled čakalnih dob
- eNapotnica

Dodane funkcionalnosti in novosti v letu 2023 :

- novo področje "Bolniški listi" s prikazom seznama Elektronskih potrdil o upravičeni
- zadržanosti od dela
- prikaz potrdila o upravičeni zadržanosti od dela z možnostjo prenosa kot dokument PDF
- izpis napotnice v PDF obliki
- izpis termina v PDF obliki

dostop do portala
Zvem z zajemom QR
kode

eNaročanje

Proces

Gre za informacijski sistem ____, ki:

- nam omogoča elektronsko napotitev in naročanje pacientov na zdravstvene storitve s primarne na sekundarno in terciarno zdravstveno raven ali znotraj sekundarne oziroma terciarne zdravstvene ravni in **ni namenjeno naročanju za obisk pri osebnem izbranem zdravniku (splošni zdravnik, pediater, zobozdravnik, ginekolog)**
- poteka na podlagi izdane elektronske napotnice, ki jo izda zdravnik napotovalec in jo podpiše s svojim digitalnim potrdilom
- ni omogočeno za vse zdravstvene storitve
- pacient se na napoteno zdravstveno storitev lahko naroči sam prek spletnega [portala zVem](#) ____, prek portala [eNapotnica](#) __

Pomembno: istočasno se pacient lahko naroči samo pri enem izvajalcu zdravstvene dejavnosti!

The screenshot shows the 'eNapotnica' website interface. At the top, there are logos for 'eNapotnica', 'zdravje', 'NIJZ', 'REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE', and 'MODRA ŠTEVILKA 080 24 45'. The main content area is titled 'NAROČANJE NA ZDRAVSTVENO STORITEV in PREGLED eNAPOTNICE'. Below the title, there is a text prompt: 'Če se želite naročiti oz. si želite ogledati podrobnosti o eNapotnici, vnesite ZZSŠ številko pacienta in številko eNapotnice.' There are two input fields: 'Številka ZZSŠ' with a person icon and 'Vnesite ZZSŠ številko', and 'Številka e-napotnice' with a lock icon and 'Vnesite številko e-napotnice'. A blue 'Prijava' button is positioned below the fields. Underneath the form, there is a section titled 'Navodila za uporabnike eNaročanja' with a green header. The text below reads: 'Za pravilnost podatkov o čakalnih dobah in prvih prostih terminih so odgovorni izvajalci zdravstvene dejavnosti. V primeru nejasnosti se obrnite na izvajalca zdravstvene dejavnosti.'

Predpogoj za koriščenje storitve eNaročanje _____ je veljavna **eNapotnica** . V trenutku izdaje potrdila o izdani eNapotnici, ki ga prejmemo s strani osebnega zdravnika, lahko pričnemo s procesom eNaročanja.

*Pomembno je, da se zavedamo, da je **storitev eNaročanje mogoče samo za določen nabor zdravstvenih storitev** . Informacijo o tem, ali je za storitev, na katero ste napoteni, omogočeno elektronsko naročanje, najdemo na izpisu _____ "Potrdilo o izdani eNapotnici št.: " .

Na zdravstveno storitev se lahko v okviru projekta eZdravje naročite preko portala Zvem, ki državljanom RS med drugim tudi omogoča dostop do eNaročanja. **Spletni portal zVem omogoča eNaročanje tako z uporabo kot tudi brez uporabe digitalne identitete** .

Postopek eNaročanja na zdravstvene storitve

Preko spletnega brskalnika dostopamo do spletne strani eNapotnica, ki jo najdemo na naslednji URL povezavi: <https://narocanje.ezdrav.si>

Odpre se nam spletna stran z naslednjim okencem, v katerega prepišemo podatke na izdani e - napotnici:

dostop do spletne strani eNaročanje z zajemom QR kode

NAROČANJE NA ZDRAVSTVENO STORITEV in PREGLED eNAPOTNICE

Če se želite naročiti oz. si želite ogledati podrobnosti o eNapotnici, vnesite ZZS številko pacienta in številko eNapotnice.

Številka ZZS

Številka e-napotnice

Prijava

vpišemo ZZS številko

vpišemo 13 - mestno številko e -napotnice

Po vnosu pravilne številke ZZS in številke e-napotnice se prikaže vsebina e-napotnice . Za nadaljevanje je potrebno klikniti gumb »Rezerviraj termin« .

The screenshot shows a form with five sections:

- 1 - IZVAJALEC:** ŠTEVILKA IZVAJALCA (12345), ŠIFRA ZDR. DEJAVNOSTI (302), NAZIV IZVAJALCA (Req org name).
- 2 - ZDRAVNIK:** VLOGA ZDRAVNIKA (Osebn), ŠTEVILKA ZDRAVNIKA (50001), IME ZDRAVNIKA (JERNEJA), PRIMEK ZDRAVNIKA (ANTONČIČ).
- 3 - ZAVAROVANA OSEBA:** ŠTEVILKA ZAVAROVANE OSEBE (174526898), EMŠO (2604977504350), VRSTA ZAVAROVANJA (ZZS številka), DATUM ROJSTVA (26.04.1977), PRIIMEK (Pikel), IME (Matež), SPOL (Moški).
- 4 - ENAPOTNICA:** ŠTEVILKA ENAPOTNICE (2016092100019), ŠTEVILKA PREJŠNJE ENAPOTNICE (Številka prejšnje eNapotnice), VRSTA ENAPOTNICE (Izdana elektronska napotnica), STATUS ENAPOTNICE (Izdana).
- 5 - VELJAVNOST:** VELJAVNOST (Za obdobje), MESECEV (3).

V nadaljevanju se za vrsto zdravstvene storitve, ki je navedena na vaši eNapotnici, prikaže seznam izvajalcev zdravstvene dejavnosti iz regije pacienta, ki to storitev izvajajo . Poleg tega pa se prikažejo tudi čakalne dobe za posameznega izvajalca .

The screenshot shows the appointment selection interface for "Prosti termin za storitev 1056P Alergološki pregled - prvi". The patient's details are listed on the left. The main area shows a date selector for 24.03.2017 and a table of available appointments.

Datum	Ustanova	Naslov ustanove	Telefon
05.04.2017 13:10	SPLOŠNA BOLNIŠNICA JESENICE (INFONET)	CESTA TALCEV 39, KRANJ	123123123

Za prikaz širšega nabora izvajalcev zdravstvene dejavnosti (tudi izven vaše regije), kliknemo na polje "Prikaži vse regije"

The screenshot shows the same appointment selection interface, but with the "Prikaži vse regije" checkbox checked. This displays a second appointment option from a different region.

Datum	Ustanova	Naslov ustanove	Telefon
05.04.2017 13:10	SPLOŠNA BOLNIŠNICA JESENICE (INFONET)	CESTA TALCEV 39, KRANJ	123123123
08.12.2017 10:00	Univerzitetni klinični center Ljubljana	Zaloška cesta 2, Ljubljana	(01) 522 50 50

Uporabnik iskanje izvajalca zdravstvene storitve lahko prilagodi tudi tako, da izbere datum, po katerem išče prvi prosti termin, z izbiro določene ure termina in z uporabo gumbov »Pred« in »Po« .

Nazaj na napotitev | Izbira ustanove | **Izbira termina** | Potrditev rezervacije

Matež Pikel
26.04.1977
Dunajska 81, Središče ob Dravi
0329852525
pikel@mail.si

Prosti termin za storitev 1056P Alergološki pregled - prvi

24.03.2017 [Pred] [Po] 0:00

Prikaži vse regije Poliči termin od 24.03.2017

Datum	Ustanova	Naslov ustanove	Telefon
05.04.2017 13:10	SPLOŠNA BOLNIŠNICA JESENICE (INFONET)	CESTA TALCEV 39, KRANJ	123123123
08.12.2017 10:00	Univerzitetni klinični center Ljubljana	Zaloška cesta 2, Ljubljana	(01) 522 50 50

Iz seznama možnih terminov pri izvajalcih zdravstvene dejavnosti uporabnik izbere izvajalca zdravstvene dejavnosti in termin in le-tega potrdi s klikom nanj. Če izbrani termin presega najdaljšo dovoljeno čakalno dobo za to storitev in to stopnjo nujnosti, se prikaže opozorilo, ki zahteva potrditev izbranega termina z daljšo lokalno dobo. Odgovor "Da" pomeni, da se pacient strinja z daljšo čakalno dobo in omogoča nadaljevanje postopka naročanja. Odgovor "Ne" pa prikaže ponovno zaslon z izbiro ustanov in terminov.

V naslednjem (tretjem) koraku "Izbira termina" se prikažejo prvi prosti termini za vse ambulate oziroma zdravnike, ki pri izbranem izvajalcu zdravstvene dejavnosti opravljajo storitev, na katero ste bili napoteni. S klikom izberete (ter potrdite) ustrezni izbrani termin.

Nazaj na napotitev | Izbira ustanove | **Izbira termina** | Potrditev rezervacije

Matež Pikel
26.04.1977
Dunajska 81, Središče ob Dravi
0329852525
pikel@mail.si

Opozorilo: Z naročilom se izda pravica dostopa do medicinskih podatkov!

Razpoložljivi termini

Termin	Naziv	Opis
14.04.2017 09:00	dr. Nežka Kranjc	2. nadstropje/3
14.04.2017 11:00	dr. Eva Potočnik	2. nadstropje/4
21.04.2017 10:00	dr. Martin Škrtaj	2. nadstropje/2
15.05.2017 12:00	dr. Ivo Novak	2. nadstropje/1

01:03

Po izbiri začne teči čas, v katerem so termini začasno rezervirani za vas. V kolikor postopek izbire ni zaključen v skupno dveh minutah, se izpiše opozorilo "Čas predrezervacije se je iztekel.", temu pa sledi "Ali želite preklicati nove predrezervacije?". Z izbiro odgovora "Da" se postopek vrne na korak "Izbira termina" pri že izbranem izvajalcu zdravstvene dejavnosti. Odgovor "Ne" pa vas vrne na korak "Izbira ustanove", torej brez rezervacije termina na storitev.

Za izbrani termin se prikaže na zaslonu potrdilo naročila z vsemi podatki o naročilu .

Potrdilo naročila

Pacient	Matež Pikel
EMŠO	2604977504350
ZZZS	174526898
Datum rojstva	26.04.1977
Spol	Moški
Naslov	Dunajska 81, Središče ob Dravi
Elektronski naslov	pikel@mail.si
Telefon	
Mobilni telefon	0329852525
Telefon ordinacije	
Storitev	Alergološki pregled - prvi
Nujnost	Redno
Naziv ustanove	Univerzitetni klinični center Ljubljana
Šifra zdravstvenega delavca	174526898
Številka eNapotnice	2016092100019
Napotna diagnoza	D69.0 - Alergijska purpura

Opozorilo: Z naročilom se izda pravica dostopa do medicinskih podatkov!

[Potrdi](#) [Prekliči](#)

S klikom na modro obarvani gumb "Potrdi" dokončno potrdite izbrani termin in s tem ste uspešno naročeni pri izvajalcu zdravstvene dejavnosti . V primeru klika na gumb "Prekliči" pa vas postopek vrne na korak "Izbira termina", s čimer se postopek zaključí brez rezervacije termina .

Naročilo je sprejeto!

1 Nazaj na napotitev 2 Izbira ustanove 3 Izbira termina 4 **Potrditev rezervacije**

Univerzitetni klinični center Ljubljana
Zaloška cesta 2
Tel: (01) 522 50 50
Elektronski naslov: gp.ukc@kclj.si

Potrdilo o naročilu pacienta št. 000019167880094

Podatki o pacientu

Pacient	Matež Pikel
Naslov	Dunajska 81, 2277 Središče ob Dravi
EMŠO	2604977504350
ZZZS	174526898
Telefonska številka	
Elektronski naslov	pikel@mail.si

Podatki o naročilu

Storitev	Alergološki pregled - prvi
Datum in ura	15.05.2017 12.00
Številka eNapotnice	2016092100019

Podatki o kraju
Hospital 00001

Opomba zdravnika
Po pregledu bi vsi starejši dokumenti.

OPOMBA NAROČILA: Zdravstvena ustanova vam trenutno ne more dodeliti točnega termina za izvedbo naročene storitve. Datum, ki ste ga prejeli, je le okvirni datum. Zdravstvena ustanova vas bo o točnem terminu izvedbe zdravstvene storitve obvestila po pošti. Če želite dodatne informacije pokličite izvajalca zdravstvene storitve, pri katerem ste se naročili.

[Izpiši PDF \(A4\)](#) [Izpiši PDF \(A5\)](#) [Shrani PDF](#) [Prekliči e-poštno sporočilo](#) [Prekliči SMS](#)

Na zaslonu se izpišejo vsi podatki naročila :

- izvajalec zdravstvene dejavnosti, pri katerem je ustvarjena rezervacija
- podatki o pacientu
- podatki o naročilu
- opomba zdravnika (posebna navodila za pregled, opozorila, ipd.).

Na voljo je več možnih načinov posredovanja potrdila o pravkar ustvarjenem naročilu :

- »Izpiši PDF (A4)« ter »Izpiši PDF (A5)« zahteva izbiro tiskalnika, da potrjeno elektronsko naročilo natisnete na fizični list papirja .
- »Shrani PDF« zahteva potrditev shranjevanja in izbire lokacije shranjevanja .
- »Pošlji e-poštno sporočilo« posreduje sporočilo na navedeni elektronski naslov .
- »Pošlji SMS« posreduje sporočilo na navedeno mobilno telefonsko številko .

Postopek odpovedi potrjenega termina

V kolikor je eNapotnica vpisana v čakalni seznam izbranega izvajalca zdravstvene dejavnosti, uporabniku pa je dodeljen termin, se s to napotnico lahko naroči pri drugem izvajalcu zdravstvene dejavnosti samo v primeru odpovedi te rezervacije .

Odpoved rezervacije opravite s klikom na rdeče obarvan gumb "Odpovej termin", za tem pa morate na podlagi pojavnega okna izbrati oziroma vnesti vzrok odpovedi .

NAROČILO

USTANOVA: Univerzitetni klinični center Ljubljana

TERMIN: 09.05.2017 16:00

Stran 1

1 - IZVAJALEC

ŠTEVILKA IZVAJALCA: 12345

ŠIFRA ZDR. DEJAVNOSTI: 302

NAZIV IZVAJALCA: Req org name

2 - ZDRAVNIK

VLOGA ZDRAVNIKA: Osebni

ŠTEVILKA ZDRAVNIKA: 50001

IME ZDRAVNIKA: JERNEJA

PRIIMEK ZDRAVNIKA: ANTONČIČ

3 - ZAVAROVANA OSEBA

ŠTEVILKA ZAVAROVANE OSEBE: 174526898

EMŠO: 2604977504350

VRSTA ZAVAROVANJA: ZZS5 številka

DATUM ROJSTVA: 26.04.1977

PRIIMEK: Pikel

IME: Matež

4 - ENAPOTNICA

ŠTEVILKA ENAPOTNICE: 2016092100019

ŠTEVILKA PREJŠNJE ENAPOTNICE: Številka prejšnje eNapotnice

VRSTA ENAPOTNICE: Izdana elektronska napotnica

STATUS ENAPOTNICE: Vpisana

5 - VELJAVNOST

Aplikacija zVEM

V splošnem vam mobilna aplikacija zVEM omogoča dostop do storitev eZdravja ter funkcionalnosti, ki so nam dostopne tudi preko spletnega portala. V aplikaciji zVEM lahko :

- Pregledate osebne zdravstvene dokumentacije (kot so na primer izvidi specialistov). To najdete pod razdelkom " **eDokumenti**" .
- Pregledate izdane in uporabljene recepte, do česar dostopamo v sekciji " **eRecepti** " .
- Pregledate eNapotnice in eNaročila
- Pregledate aktualne čakalne dobe pri posameznih izvajalcih zdravstvenih dejavnosti
- Imate pregled nad izdanimi in shranjenimi digitalnimi EU DCP potrdili

Potrdila EU DCP

Napotnice

(pregled in izpis
napotnice v PDF obliki)

Bolniški list ali t. i. Potrdila o zadržanosti

(prikaz elektronskih potrdil o upravičeni zadržanosti od
dela ter prikaz potrdil z možnostjo prenosa v PDF obliki)

eNaročanje

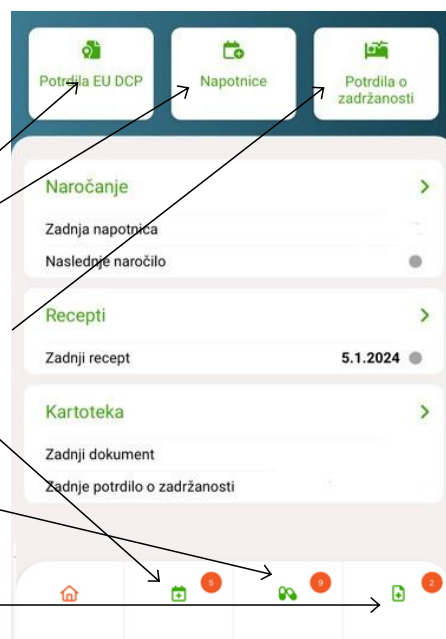
(iskanje čakalnih dob in storitev eNaročanja)

eRecepti

(elektronsko predpisovanje in izdaja receptov ter
pregled)

eKartoteka

(zdravstvena kartoteka v elektronski obliki)

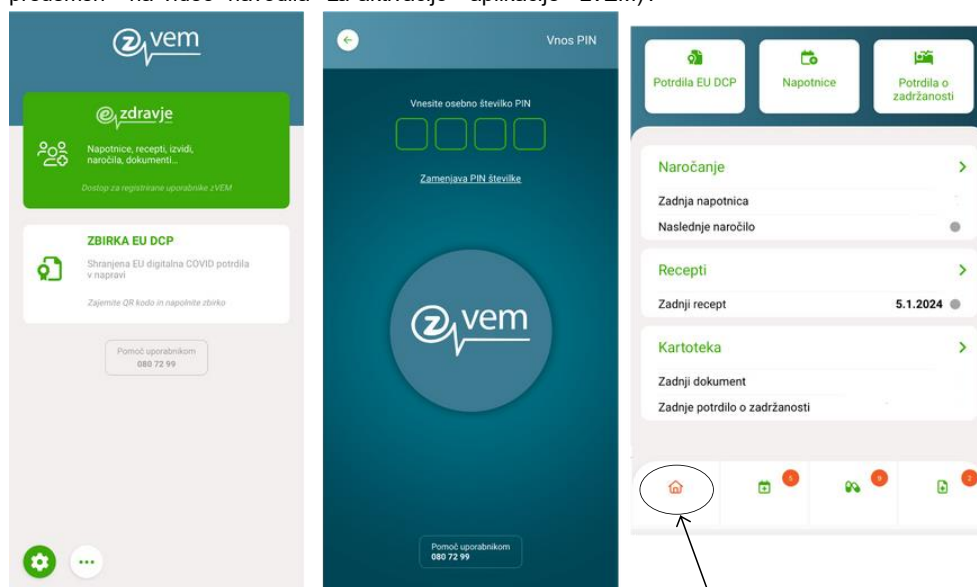

Aplikacija zVEM

Na spodnjih posnetkih zaslonah je viden postopek prijave v aplikacijo zVEM na vaši pametni napravi .

Ob kliku na ikono aplikacije zVEM, ki jo najdemo v knjižnici aplikacij ali na domačem zaslonu vašega pametnega telefona, **se nam odpre vstopna stran aplikacije** (glejte levo sliko) .

S pritiskom na zeleno obarvan gumb vstopite v aplikacijo , kjer v drugem koraku (glejte sliko v sredini) **od vas zahteva vnos osebne številke PIN** (ki ste jo nastavili ob aktivaciji aplikacije (*za sam postopek aktivacije je na dnu stranu na voljo QR koda, ki vas preusmeri na video navodila za aktivacijo aplikacije zVEM).

S pravilnim vnosom osebne številke PIN pridemo na t.i. domačo stran aplikacije zVEM.

Mesto, kjer se v danem trenutku v aplikaciji nahajamo, je indicirano z rdeče obarvanim simbolom v spodnji menijski vrstici . V konkretnem primeru (glejte desno sliko) nam rdeče obarvana ikona hiške v spodnjem delu ekrana indicira, da se nahajamo na domači strani .

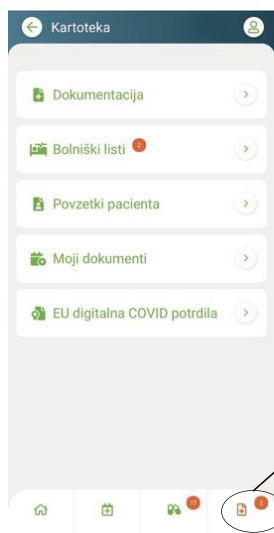
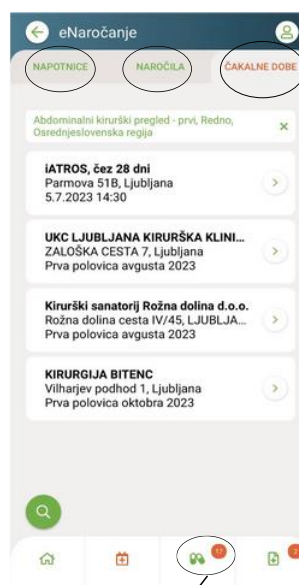
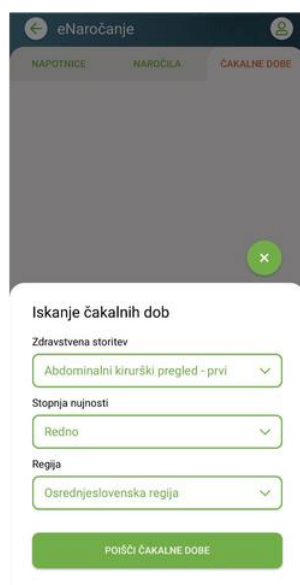
Aplikacija zVem
Kako jo namestiti na telefon?

Aplikacija zVEM

Na spodnjih posnetkih zaslonah so vidne funkcionalnosti razdelka **eNaročanje** (na desni sliki je ikona rdeče obarvana) . V tej kategoriji lahko spremljate elektronske napotnice (razdelek **"Napotnice"** , oddate naročilo na pregled , (razdelek **"Naročila"**) ter spremljate oddana naročila na pregled (predvidene termine, morebitne spremembe itd .). Poleg tega pa lahko spremljate aktualne čakalne dobe (**"Čakalne dobe"**).

v kategoriji **eRecepti** (tretja ikona, v primeru, da spodnji meni gledamo od leve proti desni), lahko spremljate izdane elektronske recepte, recepte v izteku, ter preverite, ali gre za enkratni ali obnovljiv recept .

v kategoriji **eDokumenti** pa lahko spremljate izvide specialistov, bolniške liste, povzetek informacij o vas, (kot pacientu) in drugo dokumentacijo ter imate pregled nad EU digitalnimi COVID potrdili .

Aplikacija zVem
Kako jo namestiti na
telefon?

Elektronske zdravstvene evidence in platforme za podatke o mojem zdravju

Kaj je zdravstvena dokumentacija?

Gre za dokumentarno gradivo, ki nastane ali pa je prejeta pri zdravstveni obravnavi oziroma je povezano z zdravstvenim stanjem posameznika .

Kaj je e-karton, elektronska kartoteka?

Gre za pacientovo zdravstvena kartoteko v elektronski obliki, v lokalnem sistemu izvajalca zdravstvenih dejavnosti (izbranega osebnega zdravnika) .

V kontekstu digitalne zdravstvene pismenosti oziroma področja t.i. eZdravja, pojmu e-karton oz. e-kartoteka po vsebini in namenu ustreza **Centralni register podatkov o pacientih (CRPP)** . Gre za enoten sistem za zbiranje in izmenjavo zdravstvenih podatkov o pacientih s stalnim ali začasnim prebivališčem v Republiki Sloveniji in o drugih pacientih, ki v Republiki Sloveniji prejmejo zdravstveno oskrbo .

•od uvedbe CRPP se zbirata dve vrsti dokumentov, in sicer ambulantni izvidi in odpustna pisma . Od leta 2018 dalje se je začelo postopno uvajanje posebnih vrst izvidov, kot so npr. fizioterapevska poročila, izvidi zdravniškega posvetovanja (ePosveta) ter izvidi ultrazvočne in rentgenske diagnostike .

Podpora uporabnikom

Kontaktni klicni center, ki izvaja storitve prvega nivoja podpore uporabnikom eZdravja, je na voljo, kot sledi :

- 07:00 – 22:00 od ponedeljka do petka, v soboto, nedeljo in ob praznikih .
- 22:00 – 7:00 avtomatski sprejem zahtevkov, v obravnavo se jih sprejme ob 7:00

Druge uporabne strani :

- Pomoč in podpora za uporabnike eZdravja : <https://podpora.ezdrav.si/>
- Rešitve eZdravja : <https://ezdrav.si/storitve/>
- eZdravje (splošen dostop) : <https://ezdrav.si/>
- Portal za paciente : <https://zvem.ezdrav.si/>
- Čakalne dobe : <https://cakalnedobe.ezdrav.si/>

Drugi viri :

- Pomoč in podpora za uporabnike eZdravja : <https://podpora.ezdrav.si/>
- Rešitve eZdravja : <https://ezdrav.si/storitve/>
- eZdravje (splošen dostop) : <https://ezdrav.si/>
- Portal za paciente : <https://zvem.ezdrav.si/>
- Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ). E-naročanje na specialistične zdravstvene storitve – navodila za paciente . Ljubljana, 2020 .
- NIJZ. Aplikacija zVem - kako se jo namesti na telefon ? Dostopno preko spletne povezave : https://www.youtube.com/watch?v=A_4lbOI9AB7U

9.2. Spletni portal eUprava

Portal eUprava je prilagojena različnim uporabnikom:

<https://e-uprava.gov.si/>

1. Splošne informacije o upravnih storitvah (področja aktivnosti),
2. Elektronske vloge,
3. Moja eUprava:
 - Vpogled v osebne podatke iz uradnih evidenc
 - Spremljanje oddanih vlog in prejetih odločitev
 - e-overjeni upravni dokumenti
 - Nastavitev opomnika in obveščanja – povezane osebe,
4. Druge koristne informacije
 - Vpogled v javne evidence
 - Izpitni termini za vozniški izpit
 - Prireditve in shodi
 - Oglasna deska
 - eDemokracija
 - Napovednik dogodkov
 - Vodiči

Moja eUprava

Za uporabo spletnih storitev eUprave ustvarite svoj uporabniški račun.

Preberite več

Prijava SI-PASS

Vir: Soča, Jošt Cantar, www.slovenia.info

AKTUALNO Dve novi vloge za spremembe najemnih razmerij pri stanovanjskih skladih

Tehnični pripomočki, prilagoditve vozila in psi pomočniki

Pravico do tehničnega pripomočka za premagovanje komunikacijskih ...

Najpogostejše aktivnosti

- › Otroški dodatek
- › Prijava, odjava začasnega prebivališča / začasnega naslova v tujini
- › Potrdila iz kazenskih evidenc

Potrebujete pomoč?

Pokličite 080 2002 (pon. do pet. 8:00 - 22:00) ali pošljite vprašanje na ekc@gov.si

Sociala, zdravje, smrt

Kako se vključim v zdravstveno zavarovanje, pridobim denarno socialno pomoč, uveljavljam pogrebino ...

Družina, otroci, zakonska zveza

Kje lahko sklenem zakonsko zvezo, kakšne so pravice zunajzakonskih partnerjev, kako pridobim rojstni list ...

Osebni dokumenti, potrdila, selitev

Kdaj moram zamenjati osebno izkaznico ali potni list, kaj je digitalno potrdilo in kako ga lahko pridobim ...

Država in družba

Kako prijavim kaznivo dejanje, kako ustanoviti politično stranko ali društvo, kako pridobim orožni list ...

10. UVOD V DIGITALNO BANČNIŠTVO

Digitalno bančništvo v Sloveniji prinaša sodobne in učinkovite bančne storitve, ki temeljijo na napredni tehnologiji in omogočajo strankam upravljanje njihovih financ prek spleta in mobilnih naprav. Slovenske banke, kot so NLB, Nova KBM in SKB, ponujajo celovit nabor digitalnih

storitev, vključno s spletnim in mobilnim bančništvom, digitalnimi plačili, e-računi in možnostjo digitalnega odpiranja računov.

Digitalno bančništvo strankam omogoča:

1. **Enostaven dostop:** Upravljanje bančnih računov, pregledovanje stanja in zgodovine transakcij ter izvajanje plačil kjerkoli in kadarkoli.
2. **Varne transakcije:** Uporaba naprednih varnostnih mehanizmov, kot so dvostopenjska avtentikacija, biometrična identifikacija in šifriranje podatkov.
3. **Prihranek časa:** Hitra izvedba plačil, prenos sredstev in upravljanje z varčevalnimi računi brez obiska bančnih poslovalnic.
4. **Uporabniška prijaznost:** Intuitivni uporabniški vmesniki in enostavna navigacija po aplikacijah in spletnih platformah.
5. **Personalizirane storitve:** Možnost prilagoditve storitev in prejemanje prilagojenih finančnih nasvetov ter ponudb.

Digitalno bančništvo v Sloveniji postaja vse bolj priljubljeno, saj ponuja strankam fleksibilnost, udobje in varnost pri upravljanju njihovih financ.

MOBILNA BANKA IN NJENE PREDNOSTI

Mobilna banka je aplikacija na pametnem telefonu, ki nam preko internetne povezave omogoča uporabo bančnih storitev 24/7.

Mobilni telefon je vedno pri roki. Drugih naprav za uporabo mobilne banke ne potrebujemo.

Omogoča enostavno in varno prijavo v aplikacijo (PIN, prstni odtis, prepoznavna obraza).

Vsa potrdila o plačilih, nakazilih in ostalih storitvah imamo vedno na dlani.

Mobilna banka nam prihrani čas za obisk bančnih poslovalnic, saj nam omogoča: vpogled v stanje in promet na računu, pregled bančnih storitev (kreditni, kartice,...), plačevanje in prenos denarja, komunikacijo z banko.

Plačilo položnice s QR kodo brez ročnega vnosa podatkov (kamero telefona preprosto usmerite v levi del položnice, počakajte, da poskenira ključne podatke in zaključite plačilo).

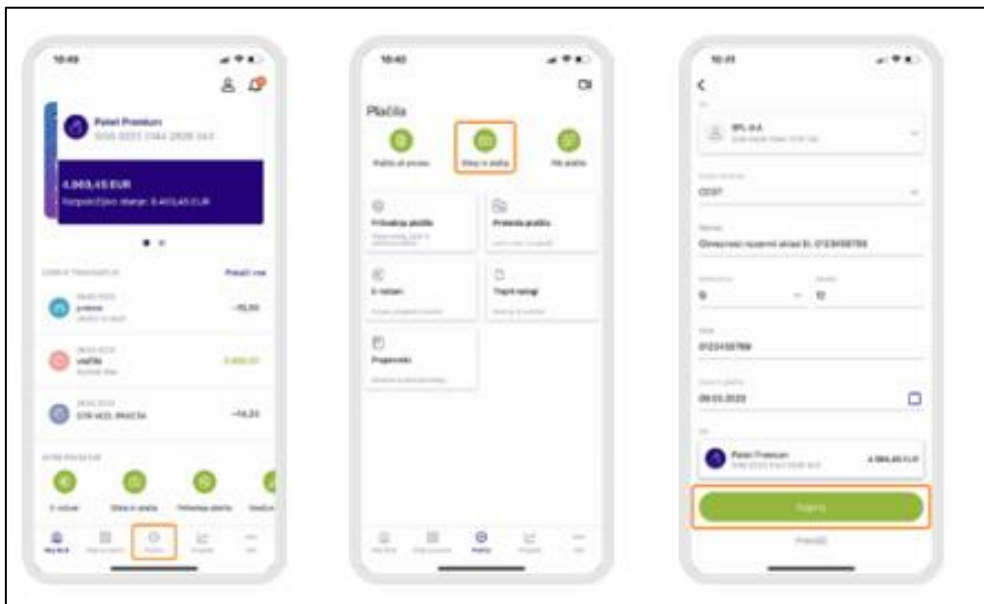
Prijatelju denar nakažete tako, da iz imenika mobilnega telefona izberete njegovo tel. št. Nato vnesete le še znesek in namen plačila.

Mobilno banko lahko nastavite tudi tako, da boste s telefonom imeli vpogled v stanje na osebni računu, plačila pa ne bodo mogoča. Če si kasneje premislite, lahko nastavitve kadarkoli spremenite.

Za pogovor z bančnim svetovalcem lahko komitenti nekaterih bank uporabite funkcijo video klic.

Vsaka banka ima svojo aplikacijo za uporabo mobilnega bančništva. Aplikacije mobilna banka so npr.: NLB Klik, mBank@Net, DH Mobilni, Link m idr. .

Prm. mobilne banke NLB Klik

Spletni nakup praktični primer:

Preverite domeno spletne strani, prek katere nameravate nakupovati. To storite tako, da domeno vnesete v obrazec na strani <https://whois.domaintools.com/>. Prejeli boste podatek, kje in kdaj je bila domena registrirana, in kateri kontaktni podatki podjetja so navedeni.

Pogosta vprašanja udeležencev:

- kaj potrebujem za uporabo mobilne ali spletne banke,
- kako plačam položnico v mobilni banki,
- kako lahko preverim stanje na bančnem računu,
- ali lahko prek digitalne banke plačam tudi položnico brez QR kode,
- kako varna je uporaba, imam nadzor nad financami,
- kako dobim potrdilo o plačilu ... ?

in še več si lahko pogledate v aplikaciji Magda – prvi aplikaciji za starejše v Sloveniji. Ta je na voljo za namestitev na pametni telefon ali tablico: <https://simbioza.eu/digitalne-resitve/magda> .

11. KAJ JE UMETNA INTELIGENCA?

Večje tehnične izzive rešujejo strokovnjaki. Marsikdaj pa lahko tudi uporabnik sam reši težavo pri čemer pridobi nasvete preko spleta ali za le tega povpraša umetno inteligenco. Umetna inteligenca v osnovi zajema: **velike količine podatkov in vzorcev; kognitivne sposobnosti:** učenje, sklepanje, samopopravki, ustvarjalnost.

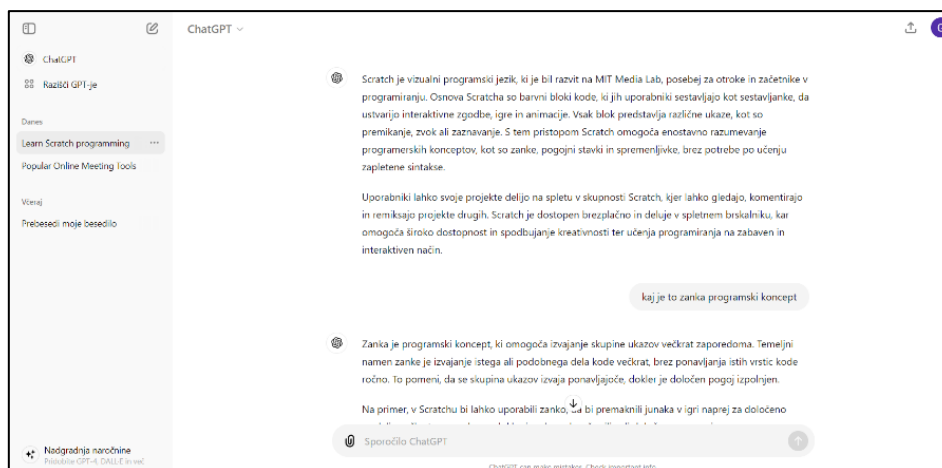
Najbolj razširjen in množično uporaben je **ChatGPT** (<https://chatgpt.com/>).

Gre za orodje umetne inteligence, ki združuje napredno strojno učenje z močjo razumevanja in vračanja rezultatov v jeziku, ki ga razume človek.

ChatGPT je »chatbot« ali virtualni sogovornik, ki razume vprašanja in podaja odgovore. Uporablja algoritme, ki so bili razviti na velikih količinah besedilnih podatkov, kar mu omogoča ustvarjanje naravnega in tekočega besedila. Z drugimi besedami, je kot vaš zelo pameten osebni asistent, ki je vedno pripravljen na pogovor.

Razlika med iskalnikom kot je npr. Google in ChatGPT je, da lahko ChatGPT ustvarja novo vsebino, medtem ko lahko iskalnik le najde in vrne obstoječo vsebino. ChatGPT sam generira vsebino kot odgovor na zastavljeno vprašanje. Če vprašanje zastavimo nekoliko drugače, se odgovor lahko spremeni. Razen tega mu lahko naročimo, na kakšen način naj formulira odgovor, npr. kot univerzitetni profesor, strokovnjak, enostavno, da bi razumel otrok.

Tako lahko npr. dobimo informacije katero kosilnico bi bilo najbolje kupiti, če se ravno odločamo o nakupu slednje, ChatGPT nam pomaga pri pisanju spisa na določeno temo, sestavi pesem z okvirno vsebino za katero določimo, da nam jo ChatGPT napiše po Prešernovem navdihu, nam prikaže recept za sirove štruklje ali pa si z orodjem pomagamo pri reševanju matematičnih enačb, in še več.

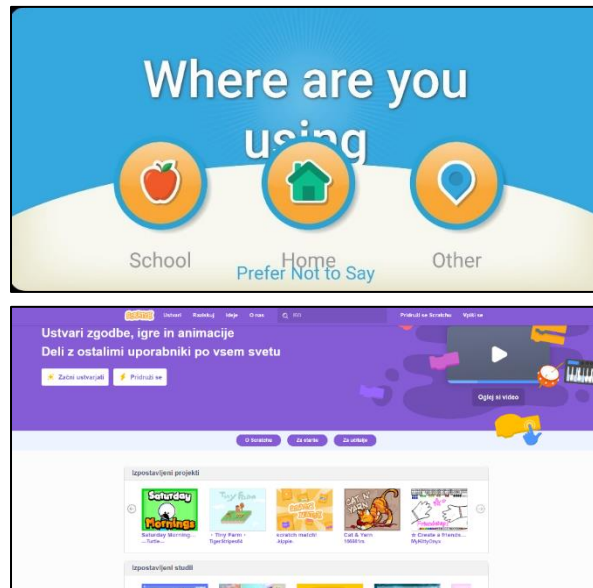
12. SPODBUJANJE LOGIČNEGA MIŠLJENJA IN OSNOVNI PROGRAMSKI KONCEPTI

Scratch

je vizualni programski jezik, ki je bil razvit na MIT Media Lab, posebej za začetnike v programiranju. Osnova Scratcha so barvni bloki kode, ki jih uporabniki sestavljajo kot sestavljanke, da ustvarijo interaktivne zgodbe, igre in animacije. Vsak blok predstavlja različne ukaze, kot so premikanje, zvok ali zaznavanje. S tem pristopom Scratch omogoča enostavno razumevanje programerskih konceptov, kot so zanke, pogojni stavki in spremenljivke, brez potrebe po učenju zapletene sintakse.

Uporabniki lahko svoje projekte delijo na spletu v skupnosti Scratch, kjer lahko gledajo, komentirajo in remiksajo projekte drugih. Scratch je dostopen brezplačno in deluje v spletnem brskalniku (<https://scratch.mit.edu/>), kar omogoča široko dostopnost in spodbujanje

kreativnosti ter učenja programiranja na zabaven in interaktiven način. Prav tako je za popolne začetnike na voljo brezplačna aplikacija ScratchJr
<https://play.google.com/store/apps/details?id=org.scratchjr.android&hl=en> .

Programski koncepti

Zanka

je programski koncept, ki omogoča izvajanje skupine ukazov večkrat zaporedoma. Temeljni namen zanke je izvajanje istega ali podobnega dela kode večkrat, brez ponavljanja istih vrstic kode ročno. To pomeni, da se skupina ukazov izvaja ponavljajoče, dokler je določen pogoj izpolnjen.

Pogojni stavek

omogoča izvajanje določenih ukazov le, če je določen pogoj izpolnjen. To je ključni koncept za nadzor poteka programa glede na različne situacije v interaktivnih projektih, ki jih ustvarjajo uporabniki.

V Scratchu uporabljamo pogojne bloke, kot so "if", "if-else" in "if-else-if".

Spremenljivka

predstavlja podatkovni element, ki hrani vrednost, ki se lahko med izvajanjem programa spreminja. To je ključni koncept, ki omogoča shranjevanje in uporabo različnih podatkov v programih, ustvarjenih v Scratchu.

Hrošč

se nanaša na napako ali težavo v programu, ki povzroča neželjeno ali nepričakovano delovanje. V programiranju se hrošči pojavljajo, ko program ne deluje tako, kot je bilo pričakovano, ali ko pride do napake v logiki ali implementaciji kode.